

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان مازندران
معاونت آموزش متوسط

سؤالات آزمون های نهایی سال های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ (شش دوره)

درس: علوم و فنون ادبی (۳)
رشته: علوم انسانی -
علوم و معارف اسلامی

اداره آموزش
دوره دوم متوسطه نظری
مازندران

به صورت درس به درس
و همراه با
پاسخنامه تشریحی

با ما در کانال کام نهایی مازندران در شاد همراه باشید:

<http://shad.ir/motnazarimazand>

باسمه تعالی

نام درس: علوم و فنون ادبی (۳) اداره کل آموزش و پرورش مازندران

پایه: دوازدهم معاونت آموزش متوسطه

رشته: علوم انسانی - معارف اسلامی اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری

کاتال گام نهایی مازندران (شاد) <http://shad.ir/motnazarimazand>

نام و نام خانوادگی دبیر:	نمره با عدد:	نام و نام خانوادگی دبیر:	نمره با عدد:
تاریخ و امضا:	نمره با حروف:	تاریخ و امضا:	نمره با حروف:

بارم	لطفا پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	ردیف						
	سوال ۳۸ علوم و فنون ادبی 3 (فصل یکم) در بیت زیر، دو شبکه «مراعات نظیر» موجود است؛ آن‌ها را مشخص کنید. «سر من مست جمالت، دل من دام خیالت / گهر دیده نثار کف دریای تو دارد» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۱						
	شاعر در کدام یک از ابیات زیر، مصراعی را تضمین کرده است؟ مصرع تضمین شده را مشخص کنید. الف) مه من نقاب بگشا، ز جمال کبریایی / که بتان فروگذارند اساس خودنمایی ب) شده انتظارم از حد، چه شود ز در آیی؟ / ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۲						
	بیت «گفت آن یار کز او گشت سر دار بلند / جرمش این بود که اسرار هویدا می‌کرد» به کدام داستان اشاره دارد؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۳						
	وزن پاره دوم سروده نیمایی زیر را بنویسید. «می‌تراود مهتاب می‌درخشد شب‌تاب» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۴						
	وزن مصرع «جانا نظری که ناتوانم»، «مُستفلُ فاعلاتُ مُستف» است. اگر هجاهای این مصرع را به گونه‌ای دیگر برش بنزیم، وزن آن چه خواهد بود؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۵						
	نوع وزن مناسب با هر بیت را از ستون مقابل برگزینید. <table><tr><td>الف) به حسن و خُلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد</td><td>۱- همسان</td></tr><tr><td>ب) چه زنم چو نای هر دم، ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوش‌تر، بنوازد این نوا را</td><td>۲- ناهمسان</td></tr><tr><td>پ) نرگس از چشمک زدن شد فتنه در صحن چمن / شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد</td><td>۳- همسان دولختی</td></tr></table> سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	الف) به حسن و خُلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد	۱- همسان	ب) چه زنم چو نای هر دم، ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوش‌تر، بنوازد این نوا را	۲- ناهمسان	پ) نرگس از چشمک زدن شد فتنه در صحن چمن / شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد	۳- همسان دولختی	۶
الف) به حسن و خُلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد	۱- همسان							
ب) چه زنم چو نای هر دم، ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوش‌تر، بنوازد این نوا را	۲- ناهمسان							
پ) نرگس از چشمک زدن شد فتنه در صحن چمن / شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد	۳- همسان دولختی							

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

۷	درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. (الف) از انقراض صفویه تا پایان سلطنت فتحعلی شاه رشد و شکوفایی چشم‌گیری در تاریخ ادبیات ایران روی می‌دهد. (ب) گروهی از شاعران دورهٔ بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند. (پ) توصیف پدیده‌ها و شخصیت‌ها در نثر دورهٔ معاصر تا انقلاب اسلامی عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است. (ت) شاعران دورهٔ بیداری تخیلات سرایندگان پیشین را در نظر داشتند و نمونهٔ این تخیلات را در پاره‌ای از اشعار «میرزادهٔ عشقی» می‌توان دید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲
۸	عبارت زیر، شرح ویژگی‌های کدامیک از شاعران دورهٔ بیداری است؟ «آشنا به زبان و ادب کهن فارسی، آگاه از مسائل روز جامعه، محقق، مدرّس دانشگاه، فعال حوزهٔ سیاست و روزنامه‌نگار.» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲
۹	با توجه به متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید: «... مخدوم مهربان من! از آن زمان که رشتهٔ مراودت حضوری گسسته و شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدّت دو سال افزون است که نه از طرف بریدی و سلامی و نه از اینجانب قاصدی و پیامی. طایر مکاتبات را پر بسته و کلبهٔ مراودات را در بسته ...» (الف) محوری‌ترین پیام متن بالا چیست؟ (ب) نوع ترکیب «کلبهٔ مراودات» را بنویسید. (پ) نمونه‌ای از «سجع» در متن بالا بیابید و آن را بنویسید. (ت) چند «اضافهٔ تشبیهی» در متن بالا به کار رفته است؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۰	کدامیک از واژگان زیر با واژهٔ «چاهسار» هموزن است؟ ۱ مردستان ۲ سگهن ۳ زادسرو ۴ جوانمرد سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۱	نشانه‌های هجایی کدام گزینه را می‌توان به دو گونه، جدا و سازماندهی کرد؟ وزن هر دو گونهٔ آن را بنویسید. (الف) هر که تأمل نکند در جواب / بیشتر آید سخنش، ناصواب (ب) زین خلقِ پرشکایتِ گریان شدم ملول / آن‌های هوی و نعرهٔ مستانم آرزوست سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۲	وزن سومین پایهٔ آوایی، در بیت زیر چیست؟ «اگر چه حُسن‌فروشان به جلوه آمده‌اند / کسی به حُسن و ملاحظت به یار ما نرسد» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۳	عبارت زیر، معرّف کدام شخصیت ادبی دورهٔ بیداری است؟ وی از شعرهای غربی نیز ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود. قطعهٔ «قلب مادر» یکی از آن نمونه‌هاست. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۴	در عبارت مقابل، جای خالی را کامل کنید: در دورهٔ بیداری، سید اشرف‌الدین گیلانی به مشهور بود. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۵	انجمن ادبی خاقان برای رسیدن به هدف رهایی بخشیدن شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر دورهٔ صفوی و دوره‌های بعد از آن، چه راهی را در پیش گرفتند؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲

۱۶	با توجّه به سرودهٔ زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ انا الحق / ورد زبان اوست» (الف) قالب شعر را بنویسید. (ب) یک تشبیه فشردهٔ اضافی (اضافهٔ تشبیهی) بیابید. (ج) واژهٔ «انا الحق» نشانگر کدام آرایهٔ بدیع معنوی است؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۱۷	همهٔ بیت‌های زیر به‌جز گزینهٔ دربردارندهٔ مفاهیم شعر دورهٔ بیداری است. ۱ جنگ ننگ است در شریعت من / جز پی پاس دین و حفظ وطن ۲ غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم / خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم ۳ داد معشوقه به عاشق پیغام / که کند مادر تو با من جنگ ۴ آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۱۸	«تلمیح» بیت زیر را در یکی سطر توضیح دهید. «چون خضر دید آن لب جان‌بخش دل‌فریب / گفتا که آب چشمهٔ حیوان دهان توست» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۱۹	با توجّه به سرودهٔ زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم / که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی / به پیام آشنایی بنوازد آشنا را» (الف) چگونه درمی‌یابیم بخشی از این سروده از «حافظ» است؟ (ب) این کاربرد باعث پیدایی کدام آرایه شده است؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۰	وزن کدام مصراع در مقابل آن درست نوشته شده است؟ (الف) دریافت که مبتلای عشقم (مفعولُ مفاعِلن فعولن) (ب) لختی بخند خندهٔ گل زیباست (مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن) سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۱	از بیت‌های زیر، برای انواع وزن «همسان تک‌لختی، ناهمسان و همسان دولختی» یک نمونه انتخاب کنید. (الف) گر این چنین به خاک وطن شب سحر کنم / خاک وطن چو رفت، چه خاکی به سر کنم؟ (ب) هوای خود چو نهادم رضای او چو گزیدم / جهان و هرچه در او جز به کام خویش ندیدم (ج) فصل گل می‌گذرد هم‌نفسان بهر خدا / بنشینید به باغی و مرا یاد کنید سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۲	شاعران زیر، سردبیری کدامیک از «روزنامه‌های دورهٔ بیداری» را برعهده داشتند؟ (الف) ادیب‌الممالک فراهانی: (ب) میرزادهٔ عشقی سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۳	کدام عبارت معرّف «فرّخی یزدی» است؟ (الف) وی توانست با اشعار ساده و عامیانه‌اش که طنزآمیز هم بود، در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند. (ب) تحت تأثیر شاعران گذشته، به ویژه مسعود سعد و سعدی بود و آشنایی با سعدی طبع وی را شکوفا ساخت. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲

۲۴	شعر زیر سروده «فرخی یزدی» است، با بررسی ابیات به سؤالات خواسته شده پاسخ دهید. «آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی تا مگر به دست آرم دامن وصالش را / می‌دوم به پای سر در قفای آزادی در محیط طوفان‌زا ماهرانه در جنگ است / ناخدای استبداد با خدای آزادی دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین / می‌توان تو را گفتن، پیشوای آزادی» الف) سراینده از شاعران شاخص کدام دوره می‌باشد؟ و از کدام شاعران گذشته تأثیر پذیرفته است؟ (ذکر یک شاعر کافی است). ب) ویژگی بارز فکری شاعر را در این سروده بنویسید.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۲۵	با توجه به ابیات زیر در کدام گزینه، آرایه‌ها به درستی به کار رفته است؟ «چه زخم چو نای هر دم به نوای شوق او دم / که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را» «همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی / به پیام آشنایی بنوازد آشنا را» ۱) مراعات نظیر - تلمیح ۲) تلمیح - تشبیه ۳) تضمین - مراعات نظیر ۴) تلمیح - تضمین	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۲۶	«تلمیح» به کار رفته در بیت زیر را بنویسید. «آن کسی را که در این مُلک سلیمان کردیم / ملت امروز یقین کرد او اهرمن است»	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۲۷	کدامیک از ابیات زیر، دو «برش آوایی» دارند؟ الف) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است / میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است ب) تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان‌بین / کس واقف ما نیست که از دیده چه‌ها رفت	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۲۸	وزن بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟ «به حُسن خلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد» ۱) فاعلاتن مفاعیلن فعولن ۲) فاعولن فعولن فعولن فعولن ۳) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن ۴) مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعولن	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۲۹	دومین پایه آوایی کدام مصراع «فعلاتن» است؟ الف) فلک با تنگ چشمان گوشه چشم دگر دارد ب) سبک‌سری که زند پیش بحر لاف وجود	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۳۰	در جاهای خالی واژه‌های مناسب بنویسید. الف) در دوران مشروطه نشریه ادبی بهار با مدیریت منتشر می‌شد. ب) صباي کاشانی یکی از آثار خود را به نام به تقلید از بوستان سعدی در قالب شعری سرود. ج) تنها اثر قابل توجه در زمینه تحقیقات ادبی و تاریخی دوره بیداری کتاب است.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۳۱	کلمه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. متن زیر از کتاب «منشآت» اثر «قائم مقام فراهانی» است؛ نوع نثر عبارات کوتاه آن، گاه (عامیانه - مسجع) است. «مخدوم مهربان من، از آن زمان که رشته مراودت حضوری گسسته و شیشه شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته.»	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱

۳۲	«وزن واژه» شعر زیر را بنویسید. «بیا ره‌توشه برداریم / قدم در راه بی‌برگشت بگذاریم / ببینیم آسمان «هر کجا» آیا همین رنگ است؟» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۳۳	بیت «دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر / کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست» بر وزن «مستفععلن مفاعل مستفععلن فعل» است؛ برش آوایی دوم این بیت کدامیک از موارد زیر است؟ (الف) فاعلاتن مفاعلن فعلن (ب) مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن (ج) مفعول مفاعلن مفاعلین (د) مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۳۴	وزن کدامیک از ابیات زیر متفاوت است؟ (الف) جانا نظری که ناتوانم / بخشا که به لب رسید جانم (ب) گشته‌ام در جهان و آخر کار / دلبری برگزیده‌ام که می‌رس (ج) ای سرو بلند قامت دوست / وه وه که شمایلِت چه نیکوست سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۳۵	یکی از تلمیحات بیت زیر را بنویسید. «گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ / نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۳۶	نام «بحر» کدامیک از بیت‌های زیر با بقیه متفاوت است؟ (الف) هر که چیزی دوست دارد جان و دل بر وی گمارد / هر که محرابش تو باشی، سر ز خلوت برنیارد (ب) غمش در نهان‌خانه دل نشیند / به نازی که لیلی به محمل نشیند (ج) عمر گویندم که ضایع می‌کنی با خوب‌رویان / وان‌که منظوری ندارد، عمر ضایع می‌گذارد! سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۳۷	برای هریک از بیت‌های زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک (همسان دولختی - همسان تک‌لختی - ناهمسان) را انتخاب کنید. (الف) نشود فاش کسی آنچه میان من و توست / تا اشارات نظر نامه‌رسان من و توست (ب) ما سرخوشان مست دل از دست داده‌ایم / همراز عشق و هم‌نفس جام باده‌ایم (ج) ای صبح شب‌نشینان جانم به طاقت آمد / از بس که دیر ماندی چون شام روزه‌داران سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۳۸	در جاهای خالی واژه‌هایی مناسب، بنویسید. (الف) مهم‌ترین اثر «میرزاده عشقی» نمایشنامه منظوم است. (ذکر نام اثر) (ب) شعر «ای قلم» نمونه‌ای از اشعار انتقادی است. (ذکر نام نویسنده) سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

- ۱ سر، دل و دیده / گهر و دریا
- ۲ گزینه ب / ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی (ص ۳۴)
- ۳ داستان بر دار کردن حسین بن منصور حلاج (ص ۳۱)
- ۴ می‌درخشد: فاعلاتن (ص ۱۰۵) شب‌تاب: فعلن (ص ۱۰۵)
- ۵ مفعول مفاعِلن فَعولُن (ص ۲۸)
- ۶ الف) ۲ (ص ۲۳) ب) ۳ (ص ۳۴) پ) ۱ (ص ۳۵)
- ۷ الف) نادرست (ص ۱۲) ب) درست (ص ۱۳) پ) درست (ص ۹۸) ت) درست (ص ۴۳)
- ۸ محمّدتقی بهار (ص ۱۶)
- ۹ الف) شکایت از دوری و عدم ارتباط با محبوب خود یا هر مفهوم درست دیگر
ب) ترکیب اضافی یا اضافه تشبیهی
پ) گسسته و شکسته یا موارد درست دیگر در متن
ت) شش (رشته مرادوت، شیشه شکیبایی، سنگ تفرقه، سنگ دوری، طایر مکاتبات، کلبه مرادوات) (درس ۱ ص ۲۰)
- ۱۰ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (درس ۲ ص ۲۲)
- ۱۱ گزینه ب
مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل / مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن (درس ۲ ص ۲۵)
- ۱۲ مفاعِلن (درس ۲ ص ۲۳)
- ۱۳ ایرج میرزا (درس ۱ ص ۱۷)
- ۱۴ نسیم شمال (درس ۱ ص ۱۶)
- ۱۵ تقلید از آثار پیشینیان (درس ۱ ص ۱۲) (با نوشتن واژه «تقلید» نمره تعلق بگیرد).
- ۱۶ الف) شعر نو (نیمایی)
ب) ابر گیسوان یا سرود انا الحق
ج) تلمیح (ص ۳۷)
- ۱۷ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۱۷)
- ۱۸ اشاره به داستان خضر نبی که به چشمه آب حیات دست یافت و به جاودانگی رسید. (ص ۳۶)
- ۱۹ الف) از ترکیب «لسان غیب» که لقب حافظ است. (ص ۲۴)
ب) تضمین (ص ۲۴)

۲۰ گزینه الف (درس ۲ ص ۲۲ تا ۲۸)

۲۱ الف) ناهمسان

ب) همسان دولختی

ج) همسان تک‌لختی (ص ۲۲ تا ۲۸)

۲۲ الف) روزنامهٔ مجلس (ص ۱۶) ب) روزنامهٔ قرن بیستم (ص ۱۸)

۲۳ گزینه ب (ص ۱۷)

۲۴ الف) دوره بیداری. مسعود سعد یا سعدی (ذکر یک مورد نمره تعلق می‌گیرد).

ب) ویژگی آزادیخواهی و وطن‌دوستی (ذکر یک مورد کافی است). (ص ۱۷)

۲۵ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (درس ۳)

۲۶ تلمیح به بیدادگری محمدعلی شاه قاجار (درس ۳)

۲۷ گزینه ب (ص ۲۶)

۲۸ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (ص ۲۳)

۲۹ گزینه ب یا مفاعیلن فعلاطن مفاعیلن فعطن (درس ۲)

۳۰ الف) میرزا یوسف‌خان اعتصامی آشتیانی (ص ۱۸)

ب) گلشن صبا (ص ۱۳)

ج) تاریخ بیداری ایرانیان (ص ۲۰)

۳۱ مسجع (ص ۲۰)

۳۲ مفاعیلن (ص ۸۱ - ۸۲)

۳۳ د یا مفعول فاعلاطن مفاعیلن فاعطن (ص ۲۵)

۳۴ ب یا گشته‌ام در جهان و آخر کار / دلبری برگزیده‌ام که می‌پرس (ص ۲۷ و ۲۸)

۳۵ مصراع اول به داستان گلستان شدن آتش بر حضرت ابراهیم (ع) اشاره دارد و مصراع دوم به عبور حضرت موسی (ع) از رود

نیل (ص ۳۶) (ذکر یک مورد کافی است)

۳۶ گزینهٔ ب یا «غمش در نهان‌خانهٔ دل نشیند...» (ص ۱۰۷ - ۱۰۸)

۳۷ الف) همسان تک‌لختی

ب) ناهمسان

ج) همسان دولختی (ص ۲۲)

۳۸ الف) ایده آل یا سه تابلوی مریم (ذکر یک مورد کافی است) (ص ۱۸)
ب) سید اشرف الدین گیلانی یا نسیم شمال (ص ۱۶)

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۲۵	۱	۲	۳	۴
۲۸	۱	۲	۳	۴

باسمه تعالی

نام درس: علوم و فنون ادبی (۳) اداره کل آموزش و پرورش مازندران

پایه: دوازدهم معاونت آموزش متوسطه

رشته: علوم انسانی - معارف اسلامی اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری

کانال گام نهایی مازندران (شاد) <http://shad.ir/motnazarimazand>

نام و نام خانوادگی دبیر:	نمره با عدد:	نام و نام خانوادگی دبیر:	نمره با عدد:	نام و نام خانوادگی دبیر:	نمره با عدد:
تاریخ و امضا:	نمره با حروف:	تاریخ و امضا:	نمره با حروف:	تاریخ و امضا:	نمره با حروف:
ردیف	لطفا پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید				
	بارم				
	علوم و فنون ادبی 3 (فصل دوم)				
	سوال ۳۸				
۱	متن زیر را از دیدگاه «زبانی» و «ادبی» بررسی کنید. (ذکر دو مورد برای هر سطح، بسنده است). «اکنون مدت دو سال افزون است که نه از آن طرف بریدی و سلامی و نه از این جانب قاصدی و پیامی، طایر مکاتبات را پر بسته و کلبه مراودات را در بسته» «قائم مقام فراهانی» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲				
۲	آرایه ادبی «تضاد» بین کدام واژه‌های بیت زیر، برقرار است؟ «خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌الجزن است» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲				
۳	در بیت «با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است / ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت»: (الف) بخش‌های پدیدآورنده لف و نشر را بنویسید. (ذکر چهار مورد مدنظر است). (ب) نوع لف و نشر را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲				
۴	در بیت «نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری؟ / کران جانب که او باشد، صبا عنبرفشان آید»: (الف) وزن بیت را بنویسید. (ب) شاعر در سه رکن از اختیارات شاعری بهره برده است؛ پایه‌های آوایی هریک از این ارکان را جداگانه مشخص کنید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲				
۵	تقطیع ترکیب «دل پاک» به صورت «U—U» با کدام اختیار زبانی مطابقت دارد؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲				
۶	از میان واژگان بیت زیر دو واژه را - که از شاخص‌ترین درون‌مایه‌های شعر عصر بیداری‌اند - مشخص کنید. «بیتربیت آزادی و قانون نتوان داشت / سعفص نتوان خواند، نخوانده کلمن را» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲				
۷	در بیت زیر به چه دلیل، آرایه ادبی «متناقض‌نما» دیده می‌شود؟ «ز کوی یار می‌آید نسیم باد نروزی / از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲				

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

۸	در بیت زیر «لف و نشرها» را بیابید و آنها را در جدول مقابل بنویسید. «دل و کشورت جمع و معمور باد / ز مُلکت پراکندگی دور باد» <table border="1"> <tr> <td>لفها</td><td>نشرها</td></tr> <tr> <td>-۱</td><td>-۱</td></tr> <tr> <td>-۲</td><td>-۲</td></tr> </table> سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲	لفها	نشرها	-۱	-۱	-۲	-۲
لفها	نشرها						
-۱	-۱						
-۲	-۲						
۹	شاعر در مصرع اول بیت زیر، کدام «واو» را «مصوّت بلند» به حساب نیلورده است؟ «من و تو غافلیم و ماه و خورشید / بر این گردون گردان نیست غافل» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲						
۱۰	با توجّه به بیت «سوی لشکر آفریدون شدند / ز نزدیک ضحاک بیرون شدند» به سوالات پاسخ دهید: (الف) به چه دلیل واژه «سو» به شکل «سُ» تلفّظ می‌شود؟ (ب) در پایه‌های آوایی اول و دوم مصرع نخست، چه نوع «اختیار شاعری زبانی یکسانی» به کار رفته است؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲						
۱۱	چرا در خوانش مصرع «سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز» همزه آغاز هجا حذف می‌شود؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲						
۱۲	کدام گزینه بیانگر «سطح ادبی» شعر در قرن‌های دوازدهم و سیزدهم است؟ (الف) گرایش به قالب‌های کم‌کاربرد یا نوین به تدریج زمینه را برای ظهور شعر نو فراهم کرد. (ب) شعر به عنوان زبان بُرنده نهضت در اختیار روزنامه‌ها قرار گرفت. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲						
۱۳	کدام گزینه یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه به شمار می‌آید؟ ۱) گسترش یافتن نوگرایی و تجدّدخواهی ۲) تنقّر از خرافات در نثر داستانی ۳) توجّه به حقوق مدنی زنان ۴) حضور راوی سوم شخص و سخن گفتن او با خواننده در بعضی از صحنه‌ها سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲						
۱۴	کدام گزینه دربردارنده «سطح فکری» شعر در دوره بیداری نیست؟ (الف) نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون، از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد. (ب) مفهوم آزادی در سخن شاعران و نویسندگان، بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان گردید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲						
۱۵	همه گزینه‌ها، به‌جز گزینه از «آثار پژوهشی» محمّدتقی بهار است؟ ۱) تاریخ تطوّر نظم فارسی ۲) سبک‌شناسی ۳) تاریخ بیداری ایرانیان ۴) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایرانیان سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲						

۱۶	با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «در فکر آن گودالم / که خون تو را مکیده است / هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم / در حسیض هم می‌توان عزیز بود» (موسوی گرمارودی) الف) آرایه پارادوکس را نشان دهید. ب) این سروده به کدام واقعه در تاریخ اسلام اشاره دارد؟ ج) شاعر این سروده، در کدامیک از سه شاخه ادبیات معاصر در عصر انقلاب اسلامی قرار می‌گیرد؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۱۷	با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب / وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم» الف) لف‌های مصراع دوم را بنویسید. ب) نوع لف و نشر در مصراع اول، مرتب است یا مشوش؟ ج) اولین و سومین جفت‌واژه‌های متضاد را بیابید و بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۱۸	در کدام بخش‌های سروده زیر آرایه «پارادوکس» دیده می‌شود؟ «ما / در عصر احتمال به سر می‌بریم / در عصر شک و شاید / در عصر پیش‌بینی وضع هوا / از هر طرف که باد بیاید / در عصر قاطعیت تردید / عصر جدید / عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال، یقینی نیست» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۱۹	مصوت بلند «ی» در کدام مصراع به کوتاه تبدیل نمی‌شود؟ ۱) یا رب قبول کن به بزرگی و فصل خویش ۲) ای گنبد گیتی ای دماوند ۳) پیش از تو آب معنی دریا شدن نداشت ۴) آن نور روی موسی عمرانم آرزوست سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۰	با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را / از نازکی آزار رساند بدنش را» الف) مصراع اول بیت را تقطیع هجایی کنید. ب) ارکان معادل بیت را به گونه‌ای بنویسید که «همسان» باشد. ج) در هریک از مصراع‌ها، یک اختیار شاعری زبانی مشخص کنید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۱	تقطیع هجایی نمونه‌های زیر، با کدام اختیار شاعری مطابقت دارد؟ الف) گیسوی او (— UU —) ب) سرافرازی (UU — —) سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۲	مفهوم کدام بیت با مفهوم «آزادی» در دوره بیداری، متفاوت است؟ الف) در محیط طوفان‌زا ماهرانه در جنگ است / ناخدای استبداد با خدای آزادی ب) اسیری هیچ آزادی نجوید / چو دل در بند گیسوی تو دارد سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۳	کدام بیت مصداق توضیح زیر است؟ «گروهی از شاعران دوره بیداری با آگاهی از سنت‌های ادبی، به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند.» الف) برکش ز سر این سپیدمعجر / بنشین به یکی کبوداورند ب) چون نگریم ز درد و چون ننالم / دزد را چو محرم به خانه کردم؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲

۲۴	با توجه به متن زیر از «چرند و پرند دهخدا» به سؤالات پاسخ دهید. گفتند: «بابا والله من مرده شماها زنده، شما از وکیل خیر نخواهید دید، مگر همان مشروطه خالی چطور است؟ گفتند: «برو پی کارت سواد نداری حرف نزن» باری حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده‌اند، حالا تازه می‌فهمند که شأن مقنن (= قانون‌گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند. این‌ها را مردم تازه می‌فهمند. من از قدیم می‌فهمیدم، چون گریه‌های مادرم را دیده بودم، برای این‌که چشم‌های مثل ازرق شامی بابام هنوز یادم بود.» (الف) با توجه به نثر فوق، بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان چه بوده است؟ ب) بارزترین ویژگی زبانی نثر دوره بیداری را با توجه به متن بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۲۵	با توجه به بیت «گر ندیدی قبض و بسط عشق را بر یک بساط / گریه مینا نگر خندیدن ساغر ببین» (الف) لف دوم و نشر اول را مشخص کنید. (ب) نوع لف و نشر را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۲۶	با توجه به بیت «چیست این سقف بلند ساده بسیار نقش / هیچ دانا زین معما در جهان آگاه نیست» (الف) وزن بیت را بنویسید. (ب) یک اختیار شاعری زبانی در مصراع اول مشخص کنید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۲۷	در بیت زیر اختیارات زبانی را با ذکر شماره هجا نشان دهید. «سوی چاره گشتم ز بیچارگی / ندانم بدو سر به یکبارگی» (الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند (ب) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۲۸	مفهوم «آزادی» در شعر دوره بیداری مترادف با چه مفهومی است؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱
۲۹	متن زیر از کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» است: «کارهای میرزا تقی‌خان از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه و عمارت و مرمت خرابی‌های دیگر که به زودی محال می‌نمود و همه در یک دو سال صورت گرفت، گواه و دلیل بزرگی مرد است.» (الف) این کتاب اثر کیست؟ (ب) موضوع آن، تاریخ است. (ج) کاربرد واژه «قشون» بیانگر کدام ویژگی زبانی این نثر است؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۳۰	در هریک از ابیات زیر، چه نوع لف و نشری به کار رفته است؟ (الف) دل و کشور جمع و معمور باد! / ز ملک پراکندگی دور باد! (ب) اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت / کشیدم، از تو کشیدم، شنیدم، از تو شنیدم سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۳۱	در کدامیک از واژگان بیت زیر، مصوّت بلند «ی»، همواره کوتاه است؟ «هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای؟ / من در میان جمع و دلم جای دیگر است» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۳۲	در کدامیک از مصراع‌های زیر، کلمه «سو» کوتاه تلفظ نمی‌شود؟ (الف) روزه یک سو شد و عید آمد و دل‌ها برخاست (ب) آمد سوی کعبه سینه پر جوش سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱

۳۳	سروده زیر از «دهخدا» شاعر «عصر بیداری» است، دو دلیل برای «سادگی و روانی» زبان شعی این دوره بنویسید. «ای مرغ سحر چو این شب تار / بگذاشت ز سر سیاهکاری وز نفحه روحبخش آسحار / رفت از سر خفتگان خماری یزدان به کمال شد پدیدار و اهریمن زشت خو حصاری یاد آر ز شمع مرده یاد آر» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۳۴	بیت‌های زیر سروده «عارف قزوینی» است، دو مضمون سروده او را بنویسید. «فکری ای هم‌وطنان، در ره آزادی خویش / بنمایید که هرکس نکند، مثل من است خانه‌ای کاو شود از دست اجانب، آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که «بیت‌الحن» است جامه‌ای کاو نشود غرق به خون بهر وطن / بدّر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۳۵	با توجه به دو بیت زیر، یک تفاوت «متناقض‌نما» با «تضاد» را ذکر کنید. الف) ما با توانیم و با تو نه‌ایم / اینت بوالعجب / در حلقه‌ایم با تو و چون حلقه بر دریم ب) اینکه گاهی می‌زدم بر آب و آتش خویش را / روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۳۶	در بیت زیر، کدامیک از انواع «تغییر کمیت مصوت‌ها» دیده نمی‌شود؟ «ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی / چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۳۷	کدامیک از بیت‌های زیر، دو «برش آوایی» دارد؟ الف) شفای این دل بیمار جز لقای تو نیست / طیب جان خرابم کسی وّرای تو نیست ب) ای سرو بلند قامت دوست / وه وه که شمایلت چه نیکوست! سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۳۸	کاربرد واژه «خلید» در بیت زیر، در کدام سطح از سبک شعر دوره «بیداری» بررسی می‌شود؟ «خلید خار درشتی به پای طفلی خُرد / به هم برآمد و از پویه بازماند و گریست» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

- ۱ زبانی: فاصله گرفتن از پیچیدگی و تکلف / سادگی و روانی نثر / کاربرد عبارات کوتاه (ص ۲۰)
ادبی: کاربرد آرایه‌های تشبیه / سجع / جناس / کنایه / مراعات نظیر (ص ۲۰)
(ذکر دو مورد در هر بخش، بسنده است)
- ۲ آباد و ویران (ص ۵۹)
- ۳ الف) جیب - جام - مال یا از مال تهی است - می یا از می تهی است. (ص ۵۸)
ب) لف و نشر مرثب (ص ۵۸)
- ۴ الف) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن (ص ۵۰)
ب) ن سی م صب ک زان جا نب ف شا نا ید
- ۵ بلند تلفظ کردن مصوّت کوتاه (ص ۶۴)
- ۶ آزادی - قانون (ص ۴۴)
- ۷ شاعر در مصراع دوم، مدّعی است که با مدد گرفتن از باد نوروزی می‌توان چراغ دل را روشن کرد که این امر در زبان، محال است
؛ زیرا باد، چراغ را خاموش می‌کند نه روشن و یا هر مفهوم مشابه دیگر. (درس ۶ ص ۶۳)
- ۸ لف‌ها: ۱- دل ۲- کشور
نشرها: ۱- جمع ۲- معمور (درس ۶ ص ۶۲)
- ۹ آخرین «و» یا «و» سوم یا «و» بعد از واژه «ماه» یا «و» قبل از واژه «خورشید» (درس ۵ ص ۵۰ و ۶۵)
- ۱۰ الف) زیرا واژه «سو» به واژه «لشکر» اضافه شده است. (درس ۵ ص ۵۳)
ب) کسرۀ اضافه پایان واژه «سوی» و «لشکر» بلند تلفظ شده است یا (تبدیل مصوّت کوتاه به بلند) یا (بلند تلفظ کردن مصوّت کوتاه) (درس ۵ ص ۵۰)
- ۱۱ زیرا قبل از همزة آغاز هجا، صامت «ر» آمده است یا همزه بین یک صامت و مصوّت قرار گرفته است. (درس ۵ ص ۴۹)
- ۱۲ گزینه الف (درس ۴ ص ۴۲ و ۴۳)
- ۱۳ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (درس ۴ ص ۴۶)
- ۱۴ گزینه ب یا مفهوم آزادی در سخن شاعران و نویسندگان، بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان گردید. (درس ۴ ص ۴۴)
- ۱۵ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (درس ۱ ص ۱۶ - درس ۴ ص ۴۷)
- ۱۶ الف) گودال رفیع (ب) واقعه عاشورا (ج) شاخه نخست (ص ۷۶)
- ۱۷ الف) مهر و کین (ب) مرثب (ج) عفو و خشم، مهر و کین (ص ۵۹)

- ۱۸ قاطعیت تردید (ص ۶۱)
جز اصل احتمال، یقینی نیست (ص ۶۲)
- ۱۹ گزینه ۱ پاسخ صحیح است. (ص ۵۲)
- ۲۰ الف) پایه‌های آوایی مصراع اول: گر بر گُ / ل سر خ کُ / نی پی رة / نش را
ب) ارکان معادل: مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف (فع‌لن)
ج) اختیارات: مصراع اول: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای پنجم
مصراع دوم: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای چهارم یا حذف همزه در هجای پنجم
- ۲۱ الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند (ص ۵۲) ب) حذف همزه (ص ۴۹)
- ۲۲ گزینه ب (ص ۴۴)
- ۲۳ گزینه الف (ص ۴۲)
- ۲۴ الف) قانون (ص ۴۴) ب) سادگی و روانی (ص ۴۳)
- ۲۵ الف) لف ۲: بسط عشق / نشر ۱: گریه مینا ب) مرتب (ص ۶۵)
- ۲۶ الف) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (ص ۶۵)
ب) حذف همزه یا اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه (تغییر مصوت کوتاه به بلند) (ص ۴۹) (ذکر یک مورد کافی است).
- ۲۷ الف) در هجای اول کلمه (سو) ب) در هجای دوم (ی) (درس ۵ ص ۵۶)
- ۲۸ مترادف با دموکراسی غربی (ص ۴۴)
- ۲۹ الف) ناظم‌الاسلام کرمانی
ب) مشروطه
ج) کاربرد واژه‌های ترکی در نثر فارسی (ص ۲۰ و ۴۵ و ۴۷)
- ۳۰ الف) مرتب ب) نامرتب یا مشوش (ص ۶۲)
- ۳۱ میان (ص ۵۴)
- ۳۲ الف) یا روزه یک سو شد و عید آمد و دل‌ها برخاست (ص ۵۳ و ۵۶)
- ۳۳ به دلیل موقعیت اجتماعی و انقلابی، توجه به مردم و استفاده از شعر برای آگاه‌سازی آنان (ص ۴۰) (به هر مفهوم مشابه دیگر، نمره تعلق می‌گیرد)
- ۳۴ وطن‌پرستی، ستیز با نادانی، آزادی‌خواهی دردمندی و عشق او به میهن (به هر مفهوم مشابه دیگر، نمره تعلق می‌گیرد)
- ۳۵ تضاد آوردن دو امر متضاد است بی‌آنکه متناقض هم باشند اما متناقض‌نما، تضاد در یک امر است نه دو امر. (ص ۵۹ و ۶۱)
- ۳۶ کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند (ص ۵۵)

۳۷ گزینه ب یا «ای سرو بلند قامت دوست» (ص ۲۷ - ۲۸)

۳۸ زبانی (ص ۴۲ - ۴۳)

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴

باسمه تعالی

نام درس: علوم و فنون ادبی (۳) اداره کل آموزش و پرورش مازندران

پایه: دوازدهم معاونت آموزش متوسطه

رشته: علوم انسانی - معارف اسلامی اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری

کانال گام نهایی مازندران (شاد) <http://shad.ir/motnazarimazand>

نام و نام خانوادگی دبیر:	نمره با عدد:	نام و نام خانوادگی دبیر:	نمره با عدد:
تاریخ و امضا:	نمره با حروف:	تاریخ و امضا:	نمره با حروف:

بارم	لطفا پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	ردیف										
	سوال ۵۷ علوم و فنون ادبی 3 (فصل سوم) ۱ مناسب‌ترین آرایه برای تصویرآفرینی در حماسه چیست؟ کدام‌یک از ابیات زیر، دربردارنده این آرایه است؟ (الف) به کردار افسانه از هر کسی / شنیدم همی داستانت بسی (ب) به تنها یکی گور بریان کنی / هوا را به شمشیر، گریان کنی سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۱										
	۲ شاعر با به کار بردن کدام بخش از بیت زیر، آرایه ادبی «ایهام» را خلق نموده است؟ معانی دوگانه آن را بنویسید. «چون جام شفق موج زند خود به دل من / با این همه دور از تو مرا چهره زردی است» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۲										
	۳ با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «دلم شکسته‌تر از شیشه‌های شهر شماس / شکسته باد کسی کاین چنین مان می‌خواست» (الف) نشانه‌های هجایی مصراع دو بیت را بنویسید. (ب) کاربرد کدام اختیارات شاعری «وزنی» در مصراع دوم، مشهود است؟ (ذکر دو مورد مدّ نظر است). سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۳										
	۴ مشخص کنید کدام‌یک از گزاره‌های زیر، درباره اختیارات شاعری رباعی و کدام درباره اختیارات شاعری وزنی صادق است. (الف) آوردن «فاعلاتن» به جای «فعلاتن» در رکن اول مصراع. (ب) بلند به حساب آوردن «و» عطف یا ربط و مصوّت‌های کوتاه پایان کلمه. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۴										
	۵ مشخص کنید هریک از آثار ذکر شده در ستون الف، مربوط به نویسنده کدام‌یک از آثار مذکور در ستون ب است. <table><tr><td>گروه الف</td><td>گروه ب</td></tr><tr><td>راه‌آب‌نامه</td><td>سه تار</td></tr><tr><td>دید و بازدید</td><td>تلخ و شیرین</td></tr><tr><td>سبک‌شناسی</td><td>آتش خاموش</td></tr><tr><td>شهری چون بهشت</td><td>تاریخ تطوّر نظم فارسی</td></tr></table> سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	گروه الف	گروه ب	راه‌آب‌نامه	سه تار	دید و بازدید	تلخ و شیرین	سبک‌شناسی	آتش خاموش	شهری چون بهشت	تاریخ تطوّر نظم فارسی	۵
گروه الف	گروه ب											
راه‌آب‌نامه	سه تار											
دید و بازدید	تلخ و شیرین											
سبک‌شناسی	آتش خاموش											
شهری چون بهشت	تاریخ تطوّر نظم فارسی											

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

۶	جریان «سمبولیسم اجتماعی» یا «شعر نو حماسی» در کدام یک از دوره‌های چهارگانه شعر فارسی معاصر، روی داد؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲
۷	کدام بیت را می‌توان نمونه سروده انتقادی دوره بیداری به شمار آورد؟ الف) پرستش به مستی است در کیش مهر / برون‌اند زین جرگه، هشیارها ب) غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم / خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۸	سعدی در بیت زیر با کاربرد کدام آرایه ادبی برای بزرگ‌نمایی در توصیف روز وداع یار، اوج احساسات و عواطف درونی خود را نشان داده است؟ «بگذار تا بگیریم چون ابر در بهاران / کز سنگ ناله خیزد روز وداع یاران» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۹	در بیت «ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد / چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد»: الف) کدام واژه ایهام دارد؟ ب) معانی واژه ایهامی آن را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۱۰	«ایهام تناسب» به کار رفته در بیت زیر را توضیح دهید: «گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد؟ / اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۱۱	جاهای خالی را کامل کنید. کاربرد قابلیت وزنی «قلب» بسیار کم است و تنها در وزن‌های و رخ می‌دهد. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۱۲	شاعر در کدام رکن از مصراع‌های بیت زیر از اختیار شاعری وزنی «ابدال» استفاده کرده است؟ «خسروان قبله حاجات جهانند ولی / سبیش بندگی حضرت درویشان است» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۱۳	در کدام بیت، اختیار وزنی «آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن» به کار رفته است؟ الف) یاد باد آن‌که ز ما وقت سفر یاد نکرد / به وداعی دل غم‌دیده ما شاد نکرد ب) یوسف گم‌گشته باز آید به کنعان غم مخور / کلبه احزان شود روزی گلستان غم مخور سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۱۴	با درنظر گرفتن بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید: «همین حکایت، روزی به دوستان برسد / که سعدی از پی جانان برفت و جان انداخت» الف) مصرع دوم را تقطیع هجایی کنید. ب) در آخرین هجای بیت، کدام نوع اختیار شاعری به کار رفته است؟ پ) اختیار شاعری وزنی مشترک هر دو مصراع را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۱۵	نثر داستانی معاصر در سال (۱۳۰۱) با کدام مجموعه داستان کوتاه آغاز شد؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۱۶	«پروین اعتصامی» در قصیده به سبک کدام شاعر، شعر می‌سراید؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲

۱۷	درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر را مشخص کنید. الف) منظور از ادبیات معاصر، آثار ادبی هستند که پیش از مشروطه پدید آمده‌اند. ب) شاعران این دوره، بهتر و هنری‌تر از گذشته به جوهر شعر دست یافتند. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۸	در بیت «گویند: روی سرخ تو سعدی، که زرد کرد؟ / اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم»: الف) کدام واژه آرایه «ایهام تناسب» را پدید آورده است؟ ب) اگر هجاهای بیت را به شکل «سه تا، چهارتا، سه تا» جدا کنیم، وزن پایه‌های آوایی دوم و چهارم را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۱۹	در بیت زیر، دلیل وجود آرایه «اغراق» را توضیح دهید. «دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است / میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۰	در بیت «گر هزار است بلبل این باغ / همه را نغمه و ترانه یکی است»: الف) واژه «هزار» علاوه بر عدد، چه معنایی را در ذهن خواننده تداعی می‌کند؟ ب) توهم در معنی دیگر این واژه، کدام آرایه ادبی را پدید آورده است؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۱	با توجه به آرایه «ایهام»، مصراع دوم بیت زیر را به دو شکل معنی کنید. «چون جام شفق موج زند خون به دل من / با این همه دور از تو مرا چهره زردی است» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۲	با توجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «مرا بسود و فروریخت هر چه دندان بود / نبود دندان لابل چراغ تابان بود» الف) وزن بیت را بنویسید. ب) در رکن دوم مصراع دوم، کدام اختیار وزنی به کار رفته است؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۳	داستان‌نویسی نوین با افرادی مانند نویسنده «سگ ولگرد»، گسترش یافت. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۴	درستی یا نادرستی گزاره‌های زیر را تعیین کنید. الف) کتاب «دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز» از آثار داستانی «سیدمهدی شجاعی» در زمینه ادبیات عاشورایی است. ب) دوره اول ادبیات معاصر (از ۱۳۰۴ تا شهریور ۱۳۲۰) را دوره درخشش نیما و جدال بر سر شعر کهنه و نو می‌دانند. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۵	سروده زیر از کدام اثر «مهدی اخوان ثالث» برگزیده شده است؟ «سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سر بر نیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را / نگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است.» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

	کدامیک از گزینه‌های زیر درباره «نیما یوشیج» و تحوّل آفرینی او در شعر معاصر، درست است؟ ۱) تصوّف نیما در ماهیّت شعر نو و ارائه ماهیّتی تازه از آن، به تغییر در قالب و ویژگی‌های سخن شاعران قدیم انجامید. ۲) نیما در ۱۳۱۶ منظومه «افسانه» را به عنوان بیانیه شعر نو منتشر کرد که نزدیکی به ادبیّات نمایشی، از ویژگی‌های آن است. ۳) نیما در مسیر بنیان‌گذاری شعر نو تلاش کرد تا واژگان نو به کار برد و از به‌کارگیری واژگان روزمره و عامیانه پرهیز کند. ۴) جریان نوگرایی نیما با سرایش «ققنوس» تثبیت شد. او در این منظومه، تغییراتی در اصول و ضوابط شعر سنتی ایجاد کرد. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲	۲۶
	با توجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «می‌تراورد مهتاب / می‌درخشد شب‌تاب / نیست یک دم شکند خواب به چشم کس و لیک / غم این خفته چند / خواب در چشم ترم می‌شکند.» الف) شعر در چه قالبی سروده شده است؟ یکی از ویژگی‌های آن را بنویسید. ب) شعر از تکرار کدام رکن (وزن) حاصل شده است؟ ج) مضمون و پیام شعر را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۲۷
	نمونه زیر از کتاب «ارزیابی شتابزده» اثر جلال آل‌احمد است. با بررسی آن، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «شبی که آن اتفاق افتاد، ما به صدای در از خواب پریدیم؛ اوّل گمان کردم میراب است. خواب که از چشم پرید و از گوشم تازه فهمیدم که در زدن میراب نیست و «شستم خبردار شد» گفتم «سیمین! به نظرم حال پیرمرد خوش نیست» گفتمشان بود، وحشت‌زده می‌نمود، آن سر بزرگ داغ داغ بود؛ اما چشم‌ها را بسته بودند؛ کوره‌ای تازه خاموش شده. عالیه خانم بی‌تابی می‌کرد و هی می‌پرسید: «فلانی یعنی نیمام از دست رفت؟!» گفتم: «برو سماور را آتش کن؛ حالا قوم و خویش‌ها می‌آیند». سماور نفتی که روشن شد، گفتم رفت قرآن آورد. لای قرآن را باز کردم؛ آمد: «والصافات صفا» الف) «ارزیابی شتابزده» مجموعه جلال آل‌احمد است. ب) با بررسی نوشته فوق، یکی از ویژگی‌های برجسته زبانی نثر جلال آل‌احمد را بنویسید. ج) یک «کتابه» در متن بیابید که ضرب‌المثل شده است. د) آرایه «تضمین» را در متن فوق پیدا کنید و بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۲۸
	با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. ۱) گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد / گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید ۲) یکی را حکایت کنند از ملوک / که بیماری رشته کردش چو دوک الف) در کدام بیت آرایه ایهام وجود دارد؟ ب) با ذکر واژه ایهام‌دار، معانی مختلف آن را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۲۹
	در شعر زیر «واژه‌ای» دیده می‌شود که معنای نزدیک آن در بیت آمده است و معنای دور آن با یکی از واژه‌های بیت تناسب دارد، آن واژه کدام است؟ «گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد / اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم» ۱) اکسیر ۲) روی ۳) مس ۴) زر سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۳۰

۳۱	بخش‌های مشخص شده در ابیات زیر، کدام «آرایه معنوی» را پدید آورده است؟ الف) عرضه کردم دو جهان بر دل کار افتاده / به‌جز از عشق تو یاقی همه فانی دانست ب) فلک در خاک می‌غلطید از شرم سرافرازی / اگر می‌دید معراج ز پیا افتادن ما را	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱								
۳۲	با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «من ندانم به نگاه تو چه رازی است نهان / که من آن راز توان دیدن و گفتن نتوان» الف) بیت را تقطیع هجایی کنید. ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید. ج) وزن بیت را بنویسید. د) یک اختیار «وزنی» مشخص کنید.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱								
۳۳	در بیت زیر یک «اختیار وزنی» بیابید و نوع آن را بنویسید. «دلم شکسته‌تر از شیشه‌های شهر شماس / شکسته باد کسی کاین چینمان می‌خواست»	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱								
۳۴	در جدول زیر هریک از آثار در ستون الف را به پدیدآورندگان آن‌ها در ستون ب وصل کنید. (یک مورد در ستون ب اضافی است)	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱								
	<table border="1"> <tr> <td>الف</td> <td>ب</td> </tr> <tr> <td>الف) دستور زبان عشق (۱)</td> <td>علی مؤذنی</td> </tr> <tr> <td>ب) ظهور (۲)</td> <td>محمدرضا سرشار</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۳) قیصر امین‌پور</td> </tr> </table>	الف	ب	الف) دستور زبان عشق (۱)	علی مؤذنی	ب) ظهور (۲)	محمدرضا سرشار		۳) قیصر امین‌پور	
الف	ب									
الف) دستور زبان عشق (۱)	علی مؤذنی									
ب) ظهور (۲)	محمدرضا سرشار									
	۳) قیصر امین‌پور									
۳۵	اولین رمان اجتماعی دوره معاصر را نام ببرید.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱								
۳۶	در کدام دوره از ادوار چهارگانه شعر فارسی معاصر، شاعران بهتر و هنری‌تر از گذشته به جوهر شعر دست یافتند و مضمون شعر آن‌ها بیشتر چه نوع نقدی را دربر می‌گرفت؟ ۱) دوم - اجتماعی ۲) دوم - تاریخی ۳) چهارم - اجتماعی ۴) چهارم - تاریخی	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱								
۳۷	عبارت زیر چه کسی را معرفی می‌کند؟ «از موفق‌ترین رهروان شعر نیمایی است که بیان روایی و داستانی، حماسی بودن زبان و کهن‌گرایی از ویژگی‌های شعر اوست. «آخر شاهنامه» یکی از مجموعه شعرهای اوست».	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱								
۳۸	شعر زیر سروده «مهدی اخوان ثالث» است؛ به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید. «سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سیر بر نیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را / نگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است / و گردست محبت سوی کس یازی / به اکراه آورد دست از بغل بیرون / که سرما سخت سوزان است» الف) مصراع‌های مشخص شده، نمونه‌ای از کاربرد نحوی سبک است. ب) شعر «اخوان ثالث» شعری است که حوادث زندگی مردم را در خود منعکس می‌کند. ج) «اخوان ثالث» در بیشتر مجموعه‌ها مثل «زمستان» زبانی دارد.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱								

۳۹	با توجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید: (۱) جان ریخته شده با تو، آمیخته شد با تو / چون بوی تو دارد جان، جان را هله بنوازم (۲) پرستش به مستی است در کیش مهر / برون‌اند زین جرگه هشیارها (الف) در کدامیک از ابیات، آرایه «ایهام تناسب» وجود دارد؟ (ب) کدام واژه این آرایه را پدید آورده است؟ (ج) معانی مختلف این واژه را بنویسید.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۴۰	برای هریک از ابیات زیر، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. (الف) آتش آن نیست که از شعله آن خندد شمع / آتش آن است که بر خرمن پروانه زدند (ایهام - مراعات‌نظیر) (ب) بیداری زمان را با من بخوان به فریاد / و مرد خواب و خفتی / «رو سر بنه به بالین، تنها مرا رها کن» (تضمین - حس‌آمیزی) (ج) مجنون که به دیوانه‌گری شهره شهر است / در دشت جنون همسفر عاقل ما بود (حسن تعلیل - تلمیح) (د) فلک در خاک می‌غلطید از شرم سرافرازی / اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را (متناقض‌نما - لف و نشر) (هـ) گر برگ گل سرخ کنی پیره‌نش را / از نازکی آزار رساند بدنش را (اغراق - تضاد)	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۴۱	با توجه به بیت «یار با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم / دولت صحبت آن مونس جان ما را بس» به پرسش‌ها پاسخ دهید. (الف) بیت را تقطیع هجایی کنید. (ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید. (ج) وزن بیت چیست؟ (د) یک اختیار «وزنی» این بیت را بنویسید.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۴۲	در بیت «همت طلب از باطن پیران سحرخیز / زیرا که یکی را ز دو عالم طلبیدند» کدام اختیار شاعری به کار <u>یرفته</u> است؟ (الف) تغییر کمیت مصوت (ب) حذف همزه (ج) بلند بودن هجای پایان مصراع	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۴۳	برای هریک از ابیات زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک را انتخاب کنید. (همسان دولختی - ناهمسان) (الف) تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار / که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند (ب) من به زبان اشک خود می‌دهمت سلام و تو / بر سر آتش دلم همچو زبانه می‌روی	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۴۴	جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید. (الف) «سیمین دانشور» با کتاب به اوج نویسندگی خود رسید. (ب) اولین با عنوان «جعفرخان از فرنگ برگشته» به قلم «حسن مقدم» در سال ۱۳۰۱ نوشته شد.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۴۵	عبارت زیر در مورد کدام دوره از شعر فارسی معاصر است؟ «در این دوره که باید آن‌را دوره کمال جریان‌های ادبی دانست. شاعران بهتر و هنری‌تر از گذشته به جوهر شعر دست یافتند و مضمون شعر آن‌ها بیشتر نقد اجتماعی است.» اول (۱) دوم (۲) سوم (۳) چهارم (۴)	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱

۴۶	کدام کتاب از آثار منشور «قیصر امین‌پور» است؟ (۱) آیین‌های ناگهان (۲) در کوچه آفتاب (۳) طوفان در پرانتز (۴) ظهر روز دهم سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۴۷	کدامیک از عبارتهای زیر درست و کدامیک نادرست است؟ الف) شعرهای سید اشرف‌الدین گیلانی در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامه «قرن بیستم» چاپ می‌شد. ب) شاعران دوره بازگشت از این جهت اهمیت دارند که توانستند زبان شعر را از آن حالت سستی که در اواخر سبک هندی در شعر به جود آمده بود، نجات بخشند. ج) در ادبیات دوره معاصر، نوآوری‌ها، اندیشه‌های باستان‌گرا و گاهی گرایش به شعرهای ترجمه‌ای مورد توجه بود. د) نثر فارسی دوره معاصر، تحت تأثیر آثاری که در دوره بیداری از زبان‌های اروپایی ترجمه می‌شد، از سادگی دور شد. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۴۸	به پرسش‌ها پاسخ دهید. الف) اوج نویسندگی «سیمین دانشور» در کدام اثر او، نمایان است؟ ب) موضوع این اثر را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۴۹	در شعر «نگران با من استاده سحر / صبح می‌خواهد از من / کز مبارک دم او آورم این قوم به جان باخته را / بلکه خبر»: الف) کدام واژه آرایه «ایهام» را پدید آورده است؟ ب) دو معنی این واژه را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۵۰	مناسب‌ترین آرایه برای «تصویرآفرینی» بیت زیر، سروده فردوسی، چیست؟ «یکی تازی‌ای برنشسته سیاه / همی خاک نعلش برآمد به ماه» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۵۱	چگونه به وجود آرایه «ایهام تناسب» در واژه «هزار» پی می‌بریم؟ «گر هزار است بلبل این باغ / همه را نغمه و ترانه یکی است» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۵۲	با توجه به بیت «تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار / که رحم اگر نکند مدّعی، خدا بکند» به پرسش‌ها پاسخ دهید: الف) بیت را تقطیع هجایی کنید. ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید. ج) وزن این بیت را بنویسید. د) یک اختیار «وزنی» این بیت را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۵۳	در رکن آخر مصراع «چو بشنوی سخن اهل دل، مگو که خطاست» کدام اختیار «وزنی» به کار رفته است؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۵۴	اولین نمایشنامه‌ای که هم‌زمان با کتاب «یکی بود، یکی نبود» اثر «جمال‌زاده» نوشته شده است؛ چه نام دارد؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۵۵	کتاب «ملاقات در شب آفتابی» اثر «علی مؤذنی» در کدامیک از حوزه‌های ادبیات جای می‌گیرد؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱

۵۶	موضوع کتاب «خسی در میقات» است. (۱) مقاله‌نویسی (۲) تک‌نگاری (۳) ترجمه (۴) سفرنامه سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۵۷	عبارت زیر چه کسی را معرفی می‌کند؟ «او از نویسندگان مشهور معاصر در حوزه نویسندگی کودکان و نوجوانان است. محورهای مثل قصه‌نویسی و قصه‌گویی از مهم‌ترین حوزه‌های فعالیت اوست. کتاب «مهاجر کوچک» از آثار او در حوزه قصه‌های کودک و نوجوان است.» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

۱ اغراق

گزینہ ب (ص ۱۸)

۲ دور از تو. به سبب دوری از تو. دور از تو باد (ص ۹۰)

٣ (الف) ١ (ص ٨٧)

--	- U - U	-- UU	- U - U	نشانه‌های هجایی
----	---------	-------	---------	-----------------

(ب) ابدال (ص ۸۷) - بلند بودن هجای پایان مصراع (ص ۸۳)

۴ الف) وزنی (ص ۸۴) (ب) زبانی (ص ۵۰)

۵ راه‌آب‌نامه و تلخ و شیرین (ص ۷۴)

دید و بازدید و سه تار (ص ۷۴)

سیک‌شناسی و تاریخ تطوّر نظم فارسی (ص ۱۶)

شهری چون بهشت و آتش خاموش (ص ۷۴)

٦ دورة سوم (ص ٧٠)

۷ گزینہ ب (درس ۱ و ۹ ص ۱۶ و ۹۱)

۸ اغراق (درس ۹ ص ۸۹)

۹ (الف) نگران

ب) نگاه‌کننده یا نگرنده و دل‌وایس، مضطرب، آشفته یا هر معنای درست دیگر (درس ۹ ص ۸۹)

۱۰ واژه «روی» دو معنای چهره و نوعی فلز دارد. در اینجا معنی چهره، پذیرفتنی است. یا هر توضیح درست دیگر. (درس ۹ ص ۹۴)

۱۱ مفتعلن یا - UU - / و مفاعلن یا U - U - (درس ۸ ص ۸۶)

۱۲ در رکن آخر مصراع اوّل یا (دَوّ لَی) UU - آمده که در رکن آخر مصراع دوم به (شائست) -- تبدیل شده است. (درس ۸ ص ۸۵)

۱۲ گزینہ الف (درس ۸ ص ۸۴)

۱۲ الف / کِ / سَع / دِ / یَزِ / پِ / یِ / جَا / نَانِ / بِ / رَفِ / تُ / جَا / نَنْ / داخت (درس ۸)

(ب) بلند بودن هجای پایانی مصراع یا اختیار شاعری وزنی (درس ۸ ص ۸۳)

(پ) ابدال (درس ۸ ص ۸۴)

یکی بود یکی نبود (درس ۷ ص ۷۳) ۱۵

۱۶ ناصر خسرو (درس ۷ ص ۷۰)

۱۷ (الف) نادرست (درس ۷ ص ۶۸) (ب) درست (درس ۷ ص ۷۰)

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

۱۹ شاعر در توصیف فاصله، بزرگ‌نمایی کرده است. هزار فرسنگ، برای فاصله بسیار دور از ذهن است. (ص ۸۹)

۲۰ الف) بلبل (ب) ایهام تناسب (ص ۹۱)

۲۱ ۱) به دلیل دوری از تو چهره‌ام زرد و بیمار است.
۲) دور باد از تو! چهره من زرد و بیمار است. (ص ۹۰)

۲۲ الف) مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن (ص ۹۳) (ب) ابدال (ص ۸۵)

۲۳ صادق هدایت (ص ۷۳)

۲۴ الف) نادرست (ص ۸۲) (ب) درست (ص ۶۹)

۲۵ زمستان (ص ۷۲)

۲۶ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (ص ۶۹ و ۷۱ و ۷۲)

۲۷ الف) شعر نیمایی (درس ۱۱) / وزن عروضی دارد اما کوتاهی و بلندی مصراع‌ها و نیز تعداد هجاها برابر نیست. (ص ۱۰۴ تا ۱۰۵)
(ویژگی‌هایی مثل تغییر در آوردن جایگاه قافیه، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس، سیر آزاد تخیل و نزدیکی به ادبیات نمایشی (ذکر یک مورد کافی است). (ص ۷۱)
(ب) فاعلاتن (ص ۱۰۵)
(ج) آگاهی‌بخشی و مبارزه با ظلم و ستم و یا غفلت و ناآگاهی (ذکر یک مورد کافی است) (درس ۷)

۲۸ الف) مقالات (ص ۷۴)

(ب) نثر پرشتاب و بریده بریده که از آن با عنوان نثر تلگرافی یاد می‌کنند. (اشاره به یک مورد نمره تعلق می‌گیرد) (ص ۷۴)
(ویژگی‌هایی از قبیل سادگی، روانی، استفاده از کنایات و بیان عامیانه)
(ج) شستم خبردار شد (درس ۷)
(د) والصفافات صفًا (درس ۳)

۲۹ گزینه اول (گفتم که بوی زلفت ...) کلمه «بو» یک معنی به معنای رایحه و معنی دیگر آرزو (درس ۹)

۳۰ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. (درس ۹)

۳۱ الف) ایهام (ص ۹۲) (ب) تناقض یا متناقض‌نما (پارادوکس) (ص ۶۳)

الف) تقطیع هجایی مصراع اول	من نَ دا نم	بِ نِ گا و	تُ چ را زی	ست نَ هان
ب) نشانه‌های هجایی مصراع اول	U / - -	UU - /	UU - -	UU -
الف) تقطیع هجایی مصراع دوم	کِ مِ نان را	ز تَ وان دی	دَ نَ گف تن	نَ تَ وان
ب) نشانه‌های هجایی مصراع دوم	UU - -	UU - -	UU - -	UU -
ج) وزن بیت	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فععلن

۳۲

د) اختیار وزنی آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در مصراع اول

۳۳) ۱) ابدال در رکن پایانی مصراع دوم (می‌خواست) / ۲) هجای بلند پایانی در هر دو مصراع (ماست، خواست) (ص ۸۷) (ذکر یک مورد کافی است)

۳۴

الف) گزینه ۳ (قیصر امین‌پور) (ص ۷۷)

ب) گزینه ۱ (علی مؤذنی) (ص ۸۰)

۳۵

تهران مخوف (ص ۷۳)

۳۶

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۷۰)

۳۷

اخوان ثالث (ص ۷۲)

۳۸

الف) خراسانی

ب) اجتماعی

ج) نمادین

(ص ۷۲)

۳۹

الف) بیت ۲ یا پرستش به مستی است در کیش مهر / برون‌اند زین جرگه هشیارها
ب) مهر

ج) محبت - خورشید (ص ۹۰ و ۹۱ و ۹۴)

۴۰

الف) مراعات‌نظیر (ص ۳۵)

ب) تضمین (ص ۳۹)

ج) تلمیح (ص ۳۲)

د) متناقض‌نما (پارادوکس) (ص ۶۳)

هـ) اغراق (ص ۹۲)

الف) تقطیع هجایی	یا	ر	با	ما	ست	چ	حا	جَت	کِ	زِ	یا	دَت	ط	لَ	بیم
ب) نشانه‌های هجایی	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	/ -
الف) تقطیع هجایی	دو	لَ	تِ	صُح	بِ	تِ	آن	مو	نِ	سِ	جان	ما	را		بَس
ب) نشانه‌های هجایی	-	U	/ -	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-	-

۴۱

الف) تقطیع هجایی

ب) نشانه‌های هجایی

ج) فعلاتن (فاعلاتن) فعلاتن فعلاتن فعلن (فعلن)

د) هجای پایان مصراع بلند است یا ابدال یا آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن اول مصراع (ص ۸۷)

۴۲

الف) تغییر کمیت مصوت (ص ۲۸ و ۵۰ و ۸۵)

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

(ب) همسان دولختی (ص ۸۷)

۴۳ الف) ناهمسان

(ب) نمایشنامه (ص ۷۳)

۴۴ الف) سووشون (ص ۷۴)

۴۵ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (ص ۷۰)

۴۶ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۷۷)

۴۷ الف) نادرست (ص ۱۶) (ب) درست (ص ۱۳) (ج) درست (ص ۶۸) (د) نادرست (ص ۷۲)

۴۸ الف) سووشون

(ب) داستان زندگی زری و یوسف و اوضاع اجتماعی مردم فارس در خلال جنگ جهانی دوم (ص ۷۴)

۴۹ الف) نگران (ب) ۱: نگاه کردن ۲: دلوایسی (ص ۹۲)

۵۰ اغراق (ص ۸۹)

۵۱ هزار در معنی عدد هزار و در معنی دیگر آن با بلبل، باغ، نغمه و ترانه تناسب دارد. (ص ۹۱)

الف) تقطیع هجایی	ث	با	خ	دا	ی	خ	دن	دا	ز	کا	ر	دل	خُش	دار
ب) نشانه‌های هجایی	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	-	U
الف) تقطیع هجایی	ک	رَح	م	گَر	نَ	کُ	نَد	مَد	دَ	عِی	خُ	دا	بِ کُ	نَد
ب) نشانه‌های هجایی	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-	UU	-

الف) تقطیع هجایی

ب) نشانه‌های هجایی

ج) مفاعِلن فَعلاتن مفاعِلن فَعِلن (فع لن)

د) ۱- اختیار وزنی ابدال در کاربرد یک هجای بلند (خُش) به جای دو هجای کوتاه (ب ک) در رکن پایانی (فعلن = فع لن) ۲- اختیار وزنی تبدیل هجای کشیده پایان مصراع به یک هجای بلند. (ذکر یک مورد کافی است) (ص ۸۷)

۵۳ هجای کشیده در پایان مصراع، تبدیل به هجای بلند می‌شود. (ص ۸۵)

۵۴ جعفرخان از فرنگ برگشت (ص ۷۳)

۵۵ دفاع مقدّس (ص ۸۰)

۵۶ گزینه ۴ پاسخ صحیح است. (ص ۷۴)

۵۷ محمدرضا سرشار یا رضا رهگذر (ص ۷۹)

۲۶	۱	۲	۳	۴
۳۰	۱	۲	۳	۴
۳۶	۱	۲	۳	۴
۴۵	۱	۲	۳	۴
۴۶	۱	۲	۳	۴
۵۶	۱	۲	۳	۴

باسمه تعالی

نام درس: علوم و فنون ادبی (۳) اداره کل آموزش و پرورش مازندران

پایه: دوازدهم معاونت آموزش متوسطه

رشته: علوم انسانی - معارف اسلامی اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری

کانال گام نهایی مازندران (شاد) <http://shad.ir/motnazarimazand>

نام و نام خانوادگی دبیر:	نمره با عدد:	نام و نام خانوادگی دبیر:	نمره با عدد:
تاریخ و امضا:	نمره با حروف:	تاریخ و امضا:	نمره با حروف:

بارم	لطفا پاسخ سوالات را روی همین برگ بنویسید	ردیف
	۷۱ سوال علوم و فنون ادبی 3 (فصل چهارم) با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. «برکش ز سر این سپید معجر / بنشین به یکی کبود اورند بگرای چو ازدهای گرز / بخروش چو شرزه شیر ارغند بفکن ز بن این بنا که باید / از ریشه بنای ظلم برکنند» (الف) دو مورد از «ویژگی‌های فکری» این سروده را بنویسید. (ب) در این ابیات، کدام «ویژگی زبانی» شعر برخی شاعران دوره بیداری، آشکار است؟ (پ) با توجه به سطح ادبی شعر، شاعر از گروه سنت‌گراست یا گروهی که مطابق زبان کوچه و بازار شعر می‌سرودند؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۱
	در سروده زیر، شاعر با بیانی نمادین، به ترسیم فضای جامعه در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی پرداخته است؛ چهار مورد از عناصر واژگانی این سروده را که اسباب خلق این تصاویر نمادین شده، بنویسید. «پیش از تو آب، معنی دریا شدن نداشت / شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت بسیار بود رود در آن برزخ کبود / اما دریغ! زهره دریا شدن نداشت در آن کویر سوخته، آن خاک بی‌بهار / حتی علف اجازه زیبا شدن نداشت» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۲
	با توجه به رباعی زیر - که از سروده‌های شاعران دوره انقلاب اسلامی است - به پرسش‌ها پاسخ دهید. «کس چون تو طریق پاک‌بازی نگرفت / با زخم نشان سرفرازی نگرفت زین پیش دلاورا، کسی چون تو، شگفت! / حیثیت مرگ را به بازی نگرفت» (الف) دو مورد از ویژگی‌های فکری شعر را بنویسید. (ب) سطح ادبی سروده را، با ذکر دو ویژگی آن، بررسی کنید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۳
	جاهای خالی را به درستی پر کنید. (الف) در بیت «چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب / مهرم به جان رسید و به عیوق بر شدم» واژه دارای دو معناست: یک معنای آن پذیرفتنی و به معنی است و معنای دیگر آن - که مورد نظر نیست - با واژه‌های آفتاب و عیوق، آرایه «ایهام تناسب» را پدید آورده است. (ب) در بیت «سرکشان را فکند تیغ مکافات ز پای / شعله را زود نشانند به خاکستر خویش» مطلبی در دو عبارت مستقل، به نحوی بیان شده که یکی از عبارات، معادلی برای تأیید عبارت دیگر است: این شیوه، سبب خلق آرایه گردیده است. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲	۴

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

۵	آریاء درست هریک از ابیات زیر را از درون کمانک برگزینید. (الف) گوش ترخمی کو، کز ما نظر نیوشد؟ / دست غریق یعنی: فریاد بی‌صدایم (متناقض‌نما، تلمیح) (ب) بر لب کوه جنون، خنده شیرین بهار / نقش زخمی است که از تیشۀ فرهاد شکفت (تضاد، حس‌آمیزی) سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲
۶	بیت زیر نمونه کاربرد آریاء «حسن تعلیل» است. دلیل هنری و غیرواقعی آن را بنویسید. «خمیده پشت از آن گشتند پیران جهان‌دیده / که انداز خاک می‌جویند ایام جوانی را» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲
۷	دو مورد از ویژگی‌های «زبانی» شعر دوره انقلاب اسلامی را - که در ابیات زیر مشهود است - بنویسید. «حسن شهادت از همه حسنی فراتر است / ای محسن شهید من، ای حسن بی‌گناه یک کربلا شکوه به چشمت نهفته است / ای روضۀ مجسم گودال قتلگاه» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲
۸	هریک از توضیحات زیر مربوط به کدامیک از ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی است؟ (الف) مدح و ذم و هجو در شعر این دوره بسیار کم است. (ب) صور خیال جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره قبل نیستند. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۲
۹	«زاویه دید» نوشته زیر چیست؟ «مینی‌بوس با سرعت نه چندان زیاد پیش می‌رفت. نگاه کردم به مناظر اطراف جاده و مزارع و خانه‌های روستایی، شکل و شمایل خانه‌های آنجا هم، شبیه روستای خودمان بود و این تشابه مرا دلتنگ می‌کرد. کاش می‌شد گوشه‌ای بایستیم ...» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۱۰	با خواندن دو منظومه زیر: ۱- به سان رهنوردانی که در افسانه‌ها گویند / گرفته کوله‌بار زادره بر دوش / فشرده چوب‌دست خیزران در مشت / گهی پرگوی و گه خاموش / در آن مه‌گون فضای خلوت افسانگی‌شان راه می‌پویند / ما هم راه خود را می‌کنیم آغاز / سه ره پیدا است ... من اینجا بس دلم تنگ است / و هر سازی که می‌بینم بدآهنگ است / بیا ره‌توشه برداریم / قدم در راه بی‌برگشت بگذاریم / ببینم آسمان هر کجا آیا همین رنگ است؟ / ... (اخوان ثالث) ۲- قایقی خواهم ساخت / خواهم انداخت به آب / دور خواهم شد از این خاک غریب / که در آن هیچ کسی نیست که در بیشۀ عشق / قهرمانان را بیدار کند / قایق از تور تهی / و دل از آرزوی مروراید / همچنان خواهم راند ... (سهراب سپهری) (الف) هر دو شاعر، در منظومه‌های خود از نظر «قلمرو فکری» به طرح چه موضوع مشترکی پرداخته‌اند؟ (ب) نام بحر عروضی منظومه شماره یک چیست؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۱۱	در منظومه «قنقنوس، مرغ خوش‌خوان آوازه جهان / آواره ماند از وزش بادهای سرد / بر شاخ خیزران / بنشسته است فرد / بر گرد او به هر سر شاخی پرندگان / او ناله‌های گم شده ترکیب می‌کند ...» (الف) دو ویژگی ادبی این سروده را بنویسید. (ب) قالب این شعر چیست؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲
۱۲	شعر زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید: «من نماز را وقتی می‌خوانم / که اذان را باد گفته باشد / سر گلدسته سرو / من نماز را پی تکبیرۀ الاحرام علف می‌خوانم / پی قد قامت موج / کعبه‌ام بر لب آب / کعبه‌ام زیر اقاقی‌هاست / ...» (الف) درونمایۀ منظومه بالا چیست؟ (ب) یک استعارۀ مکتبیۀ (بالکنایه) در شعر بالا بیابید و آن را بنویسید. (پ) اولین رکن عروضی منظومه بالا چیست؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریور ماه ۱۴۰۲

۱۳	آرایه مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید. (الف) زمانه از ورق گل، مثال روی تو بست / ولی ز شرم تو در غنچه کرد پنهانش (ایهام تناسب، حسن تعلیل) (ب) از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر / یادگاری که در این گنبد دوار بماند (حسن آمیزی، ایهام) (پ) سفر برون کند ز مرد، خامی‌ها / کباب، پخته نگردد مگر به گردیدن (تضمین، اسلوب معادله) سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۴	آرایه‌های ادبی «حسن تعلیل، حسن آمیزی، اسلوب معادله و ایهام تناسب» به‌ترتیب در کدام گزینه‌ها به کار رفته‌اند؟ (الف) لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید / مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی (ب) دخل بی‌جا همه جا در سخن می‌آید / این مگس لازم شیرینی گفتار من است (پ) گریه دائم سیاسی را نبرد از بخت من / زاغ را بسیاری باران نسازد پَر، سپید (ت) باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر / پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۵	مولانا در بیت زیر با کاربرد کدام آرایه ادبی، معانی بسیاری را در کمترین واژه‌ها، جای داده است؟ «دی شیخ با چراغ همی‌گشت گرد شهر / کر دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۶	در کدامیک از بیت‌های زیر آرایه ادبی «تضمین» به کار رفته است؟ (الف) بیستون بر سر راه است مباد از شیرین / خبری گفته و غمگین دل فرهاد کنید (ب) حافظ از جور تو حاشا که بگرداند روی / من از آن روز که در بند توام آزادم سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۷	بیت: «یار بی‌پرده از در و دیوار / در تجلی است یا اولی‌الابصار» به کدامیک از گزینه‌های زیر «تلمیح» دارد؟ (الف) فَأَيْنَمَا تُولُوا فَتَنَّمْ وَجْهَ اللَّهِ (ب) كُلُّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۸	نشانه‌های هجایی مصرع دوم بیت زیر را بنویسید: «دریای هستی دم به دم / در چرخ و تاب و پیچ و خم» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۱۹	نیما یوشیج برای رهایی از تنگنای عروسی، چگونه دست شاعر را در سرودن شعر بازگذاشت؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۲۰	با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید: «یاری اندر کس نمی‌بینیم یاران را چه شد؟ / دوستی کی آخر آمد، دوست‌داران را چه شد؟» (الف) مصراع اول را تقطیع هجایی کنید. (ب) نام بحر عروضی بیت را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۲۱	کدام گزینه درست است؟ (الف) تفکر انسان‌گرایانه، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه‌ای کم‌رنگ مشاهده می‌شود. (ب) اندیشه حاکم بر داستان‌های دهه اول پس از پیروزی انقلاب، ابتدا اجتماعی و در مرحله بعد، سیاسی است. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۲۲	در سروده زیر، شاعر به کدام ویژگی «سطح فکری» شعر دوره انقلاب اسلامی پرداخته است؟ «اگر دشمن دشمنان، گردنیم / اگر خنجر دوستان، گرده‌ایم گواهی بخواهید، اینک گواه / همین زخم‌هایی کهک نشمرده‌ایم» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲

۲۳	در شعر سنتی دوره انقلاب اسلامی، تقلید از سبک و و تمایل به آنها زیاد است. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۲۴	درباره سبک شعر دوره معاصر تا انقلاب اسلامی، کدام گزینه نادرست است؟ (الف) تفکر شاعر، بیشتر زمینی و پیرامون امور دنیوی است. (ب) دست شاعر برای استفاده از همه واژه‌ها بسته است. (پ) معنی‌گریزی، از ویژگی‌های شعر این دوره است. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۲
۲۵	با توجه به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید؟ «هر که گدای در مشکوی توست / پادشاست شه که به همسایگی کوی توست / چون گداست» (الف) قالب شعر را بنویسید. (ب) چرا این نوع شعر را الهام‌بخش «نیما یوشیج» در آفرینش شعر نو دانسته‌اند؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۶	در نوشته «فردای آن روز ب خاطر آمد که دیروز یک دست از بهترین لباس‌های نودوز خود را با کلیه متفرعات به انضمام مایحتوی، به دست چلاق شده خودم از خانه بیرون انداخته‌ام، ولی چون تیری که از شست رفته باز نمی‌گردد، یک بار دیگر به کلام بلندپایه از ماست که بر ماست، ایمان آوردم و پشت دستم را داغ کردم که تا من باشم دیگر پیرامون ترفیع رتبه نگردهم»: (الف) مفهوم کنایی «پشت دست داغ کردن» چیست؟ (ب) بیت «سخن گفته دگر باز نیاید به دهن / اول اندیشه کند مرد که عاقل باشد» با کدام ضرب‌المثل این نوشته، مفهوم مشترکی دارد؟ سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۷	شاعر در کدام بیت، برای آفرینش «حس آمیزی» از آمیختگی حواس ظاهری با امور ذهنی و انتزاعی بهره برده است؟ (الف) از این شعر تر شیرین ز شاهنش عجب دارم / که سرتاپای حافظ را چرا در زر نمی‌گیرد؟ (ب) نیست پروا تلخکامان را ز تلخی‌های عشق / آب دریا در مذاق ماهی دریا خوش است سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۸	با ذکر دو دلیل وجود آرایه «اسلوب معادله» را در بیت زیر توضیح دهید. «چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند / پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۲۹	آرایه مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید. (الف) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما سیکباران ساحل‌ها؟ (تلمیح / مراعات نظیر) (ب) به یک کرشمه که در کار آسمان کردی / هنوز می‌پرد از شوق چشم کوکب‌ها (حسن تعلیل / لف و نشر) (ج) دست در دامن مولا زد در / که علی بگذر و از ما مگذر (ابهام / اغراق) سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲
۳۰	همه آرایه‌های ادبی کدام گزینه در بیت زیر دیده می‌شود؟ «نرگس همی رکوع کند در میان باغ / زیرا که کرد فاخته بر سرو مؤذنی» (الف) حسن تعلیل، تناسب، تلمیح، استعاره (ب) تشخیص، اسلوب معادله، تلمیح، کنایه سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲

نام وزن متناسب با هر بیت را از ستون مقابل بیابید و بنویسید. (نام یک وزن اضافی است).									
	<table><tr><td>وزن</td><td>بیت</td></tr><tr><td>رمل مَثْمَن محذوف</td><td>الف) محمد کافرینش هست خاکش / هزاران آفرین بر جان پاکش</td></tr><tr><td>هزج مسدّس محذوف</td><td>ب) چنان سایه گسترد بر عاملی / که زالی نیندیشد از رستمی</td></tr><tr><td>مقارب مَثْمَن محذوف</td><td></td></tr></table>	وزن	بیت	رمل مَثْمَن محذوف	الف) محمد کافرینش هست خاکش / هزاران آفرین بر جان پاکش	هزج مسدّس محذوف	ب) چنان سایه گسترد بر عاملی / که زالی نیندیشد از رستمی	مقارب مَثْمَن محذوف	
وزن	بیت								
رمل مَثْمَن محذوف	الف) محمد کافرینش هست خاکش / هزاران آفرین بر جان پاکش								
هزج مسدّس محذوف	ب) چنان سایه گسترد بر عاملی / که زالی نیندیشد از رستمی								
مقارب مَثْمَن محذوف									
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲									
۳۱	با مقایسه دو شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. ۱) میان مشرق و مغرب ندای محتضریست / که گاه می‌گوید / من از ستاره دنباله‌دار می‌ترسم ۲) چون درختی در صمیم سرد و بی‌ابر زمستانی / هر چه برگم بود و بارم بود / ... ریخته است الف) وزن کدام شعر، «ناهمسان» است؟ ب) مصراع اول شعر دوم چند رکن دارد؟ ج) وزن واژه معادل پایه‌های آوایی مصراع «که گاه می‌گوید» را بنویسید. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲								
۳۲	در بررسی سبک‌شناسی شعر زیر، هر گزاره، مربوط به کدام یک از سطوح «زبانی، ادبی یا فکری» ادبیات انقلاب اسلامی است؟ «سراپا اگر زرد و پژمرده‌ایم / ولی دل به پاییز نسپرده‌ایم چو گل‌دان خالی لب پنجره / پر از خاطرات ترک‌خورده‌ایم» (قیصر امین‌پور) الف) «خاطرات ترک‌خورده»، یک ترکیب بدیع و بی‌سابقه است. ب) شاعر در این سروده از واژه‌های نمادین مانند «پاییز» بهره برده است. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲								
۳۳	درستی یا نادرستی عبارت‌های زیر را تعیین کنید. الف) یکی از ویژگی‌های فکری ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی، فراوانی مدح، ذم و هجو در شعر است. ب) عدم تسلط کافی شاعران دوره بیداری بر ادبیات کهن، موجب کم‌توجهی در کاربرد جمله‌ها و ترکیب‌های زبانی بود. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲								
۳۴	با توجه به نوشته زیر، دو مورد از ویژگی‌های «زبانی» نثر دوره معاصر تا انقلاب را بنویسید. «به قدری عصبانی شده بودم که چشم جایی را نمی‌دید. از این بهانه‌تراشی‌هایش داشتم شاخ درمی‌آوردم. بی‌اختیار در خانه را باز کرده و این جوان نمک‌شناس را مانند موشی که از خمره روغن بیرون کشیده باشند، بیرون انداختم.» (جمال‌زاده) سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۲								
۳۵	یکی از ویژگی‌های ادبی شعر انقلاب اسلامی راه‌یابی نماد در سروده‌های شاعران این دوره است. دو نمونه از «نمادپردازی» سلمان هراتی را در شعر زیر بنویسید. «دیروز در غربت باغ من بودم و یک چمن داغ / امروز خورشید در دشت، آینه‌دار من و تو این فصل، فصل من و توست، فصل شکوفایی ما / برخیز با گل بخوانیم اینک بهار من و تو» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱								
۳۶	در بیت زیر کدام آرایه وجود ندارد؟ «اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی / خرم کند چمن را باران صبحگاهی» ۱) اسلوب معادله ۲) تشخیص ۳) حسن تعلیل ۴) مراعات نظیر سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱								
۳۷									

	در کدام بیت «اسلوب معادله» به کار نرفته است؟ ۱) صورت نبست در دل ما کینه کسی / آینه هر چه دید فراموش می‌کند ۲) پشت گوژ آمد فلک در آفرینش تا کند / هر زمان پیشست زمین‌بوس از برای افتخار ۳) محرم این هوش جز بیهوش نیست / مر زبان را مشتری جز گوش نیست ۴) ملامت از دل سعدی فرو نشوید عشق / سیاهی از حبشی چون رود که خودرنگ است سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۳۸
	در کدامیک از ابیات زیر آرایه «حسن تعلیل» به کار رفته است؟ دلیل هنری شاعر را در آفرینش این آرایه معنوی ذکر کنید. الف) از سیم به سر یکی کله خُود / ز آهن به میان یکی کمر بند ب) تا چشم بشر نبیندت روی / بنهفته به ابر چهر دل بند سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۳۹
	با توجه به بیت‌های زیر آرایه مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید و بنویسید. الف) چنان سایه گسترد بر عالمی / که زالی نیندیشد از رستمی (ایهام - ایهام تناسب) ب) ز سخت‌گیری دوران چه باک عارف را / ز قحط سال، هما بی‌نوا نخواهد شد (اسلوب معادله - اغراق) ج) بوی دهن تو از چمن می‌شنوم / رنگ تو ز لاله و سمن می‌شنوم (تضمین - حس آمیزی) د) مرا نصیب غم آمد به شادی همه عالم / چرا که از همه عالم محبت تو گزیدم (تضاد - تناقض) سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۴۰
	با توجه به آرایه‌های (اغراق - حس آمیزی - ایهام تناسب - تناقض) برای هر بیت یک آرایه مناسب بنویسید. (یک مورد در کمانک اضافی است) الف) غم اگر به کوه گویم بگریزد و بریزد / که دگر بدین گرانی نتوان کشید باری ب) چون زخم دل اهل نظر تازه نماند / تا پسته خندان تو حرفش نمکین است ج) همچو نی زهری و تریاقی که دید / همچو نی دمساز و مشتاقی که دید سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۴۱
	شعر زیر در قالب نو نیمایی سروده شده است؛ وزن شعر از تکرار کدام رکن حاصل می‌شود؟ تو دانی کاین سفر هرگز به سوی آسمان‌ها نیست / سوی بهرام، این جاوید خون‌آشام / سوی این‌ها و آن‌ها نیست سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۴۲
	با توجه به ابیات زیر بحر مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید. (یک مورد اضافه است) (رجز مربع سالم - هزج مسدس محذوف - رمل مثمن سالم) الف) هر که چیزی دوست دارد، جان و دل بر روی گمارد / هر که محرابش تو باشی، سر ز خلوت برنیارد ب) نخستین بار گفتش کز کجایی / بگفت از دار ملک آشنایی سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۴۳
	واژه‌های کدام گزینه مناسب‌ترین پاسخ برای تکمیل جاهای خالی عبارت زیر است؟ «در حماسه بُعد و در عرفان بُعد غلبه دارد.» ۱) آسمانی - زمینی ۲) اخلاقی - تعلیمی ۳) زمینی - آسمانی ۴) تعلیمی - اخلاقی سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۴۴
	هریک از ویژگی‌های زیر به کدام سطح از قلمروهای سه‌گانه (زبانی، ادبی، فکری) نثر معاصر اشاره دارد؟ الف) راه یافتن شماری از واژه‌های اروپایی به زبان فارسی ب) حضور محسوس و آشکار اساطیر یونانی، رومی و عبری در داستان‌نویسی معاصر ج) تنوع و گوناگونی در قالب‌ها و ساختار داستان‌ها سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱	۴۵

۴۶	درستی و نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید. (الف) در سطح فکری دوره بیداری نگرش شاعران از جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی به کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی تغییر کرد. (ب) در شعر سنتی دوره انقلاب اسلامی، تقلید از سبک عراقی و خراسانی زیاد است. (ج) مدح و هجو و ذم در شعر معاصر بسیار کم است. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-دی ماه ۱۴۰۱												
۴۷	(الف) با مقایسه دو شعر زیر، یک ویژگی مشترک آن‌ها را بنویسید. (ب) قالب شعر «ملک‌الشعرا بهار» چیست؟ (۱) قایقی خواهم ساخت / خواهم انداخت به آب / دور خواهم شد از این خاک غریب / که در آن هیچ‌کسی نیست که در بیشه عشق / قهرمان را بیدار کند «سهراب سپهری» (۲) پروانه و شمع و گل شبی آشفتنند / طرف چمن وز جور و جفای دهر با هم گفتند / بسیار سخن شد صبح، نه پروانه به جا بود و نه شمع / ناگاه صبا بر گل بوزید و هر دو با هم رفتند / من ماندم و من «ملک‌الشعرا بهار» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱												
۴۸	نوشته زیر قسمتی از داستان «آن شب عزیز» اثر «سید مهدی شجاعی» است. با توجه به متن، یکی از مضامین (قلمرو فکری) نثر ادبیات انقلاب اسلامی را بیان نمایید. «شما شاهدتین گفتید و یک بار دیگر امام زمان را صدا زدید و خاموش شدید. افتخارم این است که خودم با پای لنگ شما را به خط رساندم. و حالا دل‌خوشی‌ام به این است که هر روز صبح با این یک پا و دو عصا به اینجا بیایم. سنگتان را بشویم و خاطراتم را با شما مرور بکنم. هر روز چیزهای بیشتری از آن شب عزیز یادم می‌آید. به همین زنده‌ام آقا!» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱												
۴۹	متن زیر از داستان «کباب غاز» اثر «جمال‌زاده» است. دو مورد از ویژگی‌های «سبک نویسندگی» او را ذکر کنید. «اگر چشمم تو چشمش می‌افتاد، با همان زبان بی‌زبانی نگاه، حقش را کف دستش می‌گذاشتم. ولی شستش خبردار شده بود و چشمش مثل مرغ سربریده مدام روی میز از این بشقاب به آن بشقاب می‌دوید و به کاپنان اعتنا نداشت.» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱												
۵۰	در هریک از بیت‌های گروه الف کدام آرایه ادبی گروه ب به کار رفته است؟ (در ستون ب یک مورد اضافی است.) <table border="1"> <thead> <tr> <th>گروه الف</th><th>گروه ب</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>(۱) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی</td><td>اغراق</td></tr> <tr> <td>(۲) از آن مرد دانا دهان دوخته است / که بیند که شمع از زبان سوخته است</td><td>تضاد</td></tr> <tr> <td>(۳) می‌شناسمت / چشم‌های تو می‌زبان آفتاب صبح سبز باغ‌هاست / می‌شناسمت</td><td>ایهام</td></tr> <tr> <td>(۴) عهد کردی که کشی فرصت خود را روزی / فرصت ار یافتی، آن عهد فراموش مکن</td><td>اسلوب معادله</td></tr> <tr> <td></td><td>حسن تعلیل</td></tr> </tbody> </table> سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱	گروه الف	گروه ب	(۱) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی	اغراق	(۲) از آن مرد دانا دهان دوخته است / که بیند که شمع از زبان سوخته است	تضاد	(۳) می‌شناسمت / چشم‌های تو می‌زبان آفتاب صبح سبز باغ‌هاست / می‌شناسمت	ایهام	(۴) عهد کردی که کشی فرصت خود را روزی / فرصت ار یافتی، آن عهد فراموش مکن	اسلوب معادله		حسن تعلیل
گروه الف	گروه ب												
(۱) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بپوشی / همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی	اغراق												
(۲) از آن مرد دانا دهان دوخته است / که بیند که شمع از زبان سوخته است	تضاد												
(۳) می‌شناسمت / چشم‌های تو می‌زبان آفتاب صبح سبز باغ‌هاست / می‌شناسمت	ایهام												
(۴) عهد کردی که کشی فرصت خود را روزی / فرصت ار یافتی، آن عهد فراموش مکن	اسلوب معادله												
	حسن تعلیل												
۵۱	با ذکر دو دلیل ثابت کنید آرایه «اسلوب معادله» در بیت زیر وجود دارد؟ «بی‌کمالی‌های انسان از سخن پیدا شود / پسته بی‌مغز چون لب وا کند، رسوا شود» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱												
۵۲	در کدامیک از ابیات زیر آرایه «حسن تعلیل» یافت نمی‌شود؟ (الف) اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی / خرم کند چمن را باران صبحگاهی (ب) عجب نیست بر خاک اگر گل شکفت / که چندین گل‌اندام در خاک خفت سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱												

۵۳	الف) کدام آرایهٔ مشترک (به جز مراعات نظیر) در موارد زیر، «موسیقی معنوی» ایجاد کرده است؟ ب) چگونه به وجود این آرایه پی برده‌اید؟ ۱) خط شکسته را محکم‌تر و بامزه‌تر از دیگران می‌نوشت. ۲) افسوس موها، نگاه‌ها به عبث / عطر لغات شاعر را تاریک می‌کنند.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۵۴	نام کامل بحر بیت زیر را بنویسید. «ای مست شب‌رو کیستی؟ آیا مه من نیستی؟ / گر نیستی، پس چیستی؟ ای همدم تنهای دل»	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۵۵	برای هریک از ابیات زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک را انتخاب کنید. (همسان دولختی - ناهمسان) الف) تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار / که رحم اگر نکند مدّعی خدا بکند ب) من به زبان اشک خود می‌دهمت سلام و تو / بر سر آتش دلم همچو زبانه می‌روی	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۵۶	بیت زیر، سرودهٔ «سلمان هراتی»، شاعر دورهٔ انقلاب اسلامی، است؛ کدام ویژگی «زبانی» در آن دیده می‌شود؟ «گم بود در عمیق زمین شانهٔ بهار / بی‌تو ولی زمینهٔ پیدا شدن نداشت» الف) آشنایی‌زدایی و روی آوردن به کاربرد ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه ب) عبارتهای وصفی دور و دراز و لفظ پردازی‌های بیجا	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۵۷	هریک از جملات زیر، مربوط به کدام یک از ویژگی‌های (ادبی - فکری) است؟ الف) مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا مانند رمانتیسم در ادبیات داستانی دورهٔ معاصر حضوری آشکار و تأثیرگذار دارند. ب) در نثر دورهٔ انقلاب اسلامی، به تدریج به ویژه بعد از جنگ، گرایش به سبک‌های جدید داستان‌نویسی مانند جریان سیال ذهن بیشتر می‌شود.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۵۸	پاسخ مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) «ابوالقاسم لاهوتی» و «فرخی یزدی» از شاخص‌ترین شاعران حوزهٔ (توجه به مردم - دانش‌ها و فنون نوین) هستند. ب) سبک نویسندگی اکثر نویسندگان دورهٔ بازگشت و بیداری مطابقت کاملی با ادبیات داستانی (کهن - جدید) نداشت. ج) ابهام در شعر معاصر پسندیده است و (معنی‌آفرینی - معنی‌گریزی) از ویژگی‌های شعر این دوره است. د) گرایش به (خیال‌بندی - واقع‌گرایی) شعر برخی شاعران دورهٔ انقلاب اسلامی را گاه به شعر بیدل و صائب نزدیک کرده است.	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-خردادماه ۱۴۰۱
۵۹	قسمت‌های مشخص شده در بیت‌های زیر، چه آرایه‌ای را پدید آورده‌اند؟ الف) گوش ترخمی کو کز ما نظر نیوشد / دست غریق یعنی <u>فرباد بی‌صدایم</u> ب) ما گر چه مرد <u>تلخ شنیدن</u> نه‌ایم؛ لیک / تلخی که از زبان تو آید، شنیدنی است	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۶۰	یک ویژگی «فکری» شعر زیر را بنویسید. «آغوش سحر تشنهٔ دیدار شماس / مهتاب، خجل ز نور رخسار شماس خورشید که در اوج فلک، خانهٔ اوست / همسایهٔ دیوار به دیوار شماس»	سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱

شعر زیر: «آن کیست که تقریر کند حال گدا را / در حضرت شاهی؟ کز غلغل بلبل چه خبر باد صبا را / جز ناله و آهی؟» (الف) در چه «قالبی» سروده شده است؟ (ب) این قالب شعری، با کدامیک از قالب‌های شعر فارسی، شباهت دارد؟	۶۱														
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱															
با توجه به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید. «در شب تیره دیوانه‌ای کاو / دل به رنگی گریزان سپرده / در درهٔ سرد و خلوت نشسته / همچو ساقهٔ گیاهی فسرده / می‌کند داستانی غم آور ...» (الف) این سروده، از منظومهٔ به عنوان «بیانیهٔ شعر نو» است. (ب) یک ویژگی «ادبی» این شعر را بنویسید.	۶۲														
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱															
در شعر زیر، آرایه‌ای بیابید که با یکی از انواع «موسیقی معنوی» ایجاد شده باشد. «رود می‌نالد / جغد می‌خواند / غم بیاویخته با رنگ غروب / می‌تراود ز لبم قصهٔ سرد / دلم افسرده در این تنگ غروب»	۶۳														
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱															
کدام آرایه در بیت زیر وجود ندارد؟ «تویی بهانهٔ آن ابرها که می‌گیرند / بیا که صاف شود این هوای بارانی» ۱ تشخیص ۲ حسن تعلیل ۳ لف و نشر ۴ مراعات نظیر	۶۴														
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱															
برای بیت زیر دو آرایهٔ ادبی بنویسید. «فکر شنبه تلخ دارد جمعهٔ اطفال را / عشرت امروز بی‌اندیشهٔ فردا، خوش است»	۶۵														
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱															
برای هریک از بیت‌های زیر، یکی از آرایه‌های داخل کمانک را انتخاب کنید. (الف) باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر / پیداست که از دست کریم تو حیا کرد (ایهام - حسن تعلیل) (ب) سپهر مردم دون را کند خریداری / بخیل سوی متاعی رود که ارزان است (اسلوب معادله - تلمیح) (ج) خداوند لباس هراس و گرسنگی را به آن‌ها چشاند. (حسن آمیزی - متناقض‌نما) (د) گر ندیدی قبض و بسط عشق را در یک بساط / گریهٔ مینا نگر، خندیدن ساغر ببین (اغراق - لف و نشر)	۶۶														
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱															
هریک از آرایه‌های ادبی گروه «ب» به کدامیک از بیت‌های گروه «الف» مرتبط است؟ (یک مورد در ستون «ب» اضافی است)	۶۷														
<table><tr><th>گروه الف</th><th>گروه ب</th></tr><tr><td></td><td>مراعات نظیر</td></tr><tr><td></td><td>لف و نشر</td></tr><tr><td></td><td>ایهام تناسب</td></tr><tr><td></td><td>اسلوب معادله</td></tr><tr><td></td><td>تضمین</td></tr><tr><td></td><td>حسن آمیزی</td></tr></table>		گروه الف	گروه ب		مراعات نظیر		لف و نشر		ایهام تناسب		اسلوب معادله		تضمین		حسن آمیزی
گروه الف		گروه ب													
		مراعات نظیر													
		لف و نشر													
		ایهام تناسب													
	اسلوب معادله														
	تضمین														
	حسن آمیزی														
سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱															

۶۸	«پایه‌های آوایی» مصراع آخر شعر زیر را بنویسید. «هست شب یک شب دم کرده و خاک / رنگ رخ باخته است / باد، نوباوۀ ابر از بر کوه / <u>سوی من تاخته است</u>» سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۶۹	«وزن واژه» هریک از مصراع‌های زیر را بنویسید. الف) نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری ب) با من بگو تا کیستی، مهری بگو، ماهی بگو سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۷۰	هریک از جمله‌های زیر، مربوط به کدامیک از ویژگی‌های (فکری - ادبی) است؟ الف) در نثر دورهٔ معاصر، سبک‌های متفاوتی در داستان‌نویسی براساس «نام نویسنده» وجود دارد. ب) تلفیق حماسه و عرفان را در غزل حماسی انقلاب می‌توان دید. ج) شعر دورهٔ انقلاب اسلامی بهره‌گیری کمتری از تمثیل دارد و شاعران به صراحت بیان روی آوردند. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱
۷۱	درستی و <u>ندرستی</u> عبارت‌های زیر را مشخص کنید. الف) در نثر دورهٔ انقلاب اسلامی، گرایش به برخی قالب‌ها مانند خاطره، قطعهٔ ادبی و سفرنامه از رواج افتاد. ب) در نثر دورهٔ بازگشت و بیداری، عبارت‌های وصفی دور و دراز و لفظ پردازی‌های بی‌جا در نامه‌ها و نوشته‌ها، افزایشی آشکار می‌یابد. ج) ابهام در شعر معاصر پسندیده است و معنی‌گریزی از ویژگی‌های شعر این دوره است. د) تفکر «اومانیسم» که در آثار قبل از انقلاب وجود داشت، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به گونه‌ای کم‌رنگ مشاهده می‌شود. سوالات امتحانات نهایی متوسطه-دوازدهم-شهریورماه ۱۴۰۱

اداره آموزش دوره دوم متوسطه نظری مازندران

- ۱ الف) پرداختن به مضامین سیاسی، اجتماعی و وطنی (نظیر: آزادی‌خواهی و ظلم‌ستیزی)
ب) توجه به واژگان کهن
پ) سنت‌گرا
- ۲ آب، دریا، شب، فردا، رود، برزخ کیود، کویر، علف (ص ۹۹) (ذکر دو مورد بسنده است)
- ۳ الف) آشکار بودن روح حماسه و عرفان - روی آوردن به مفاهیم انتزاعی - فرهنگ دفاع مقدس (ص ۱۰۰)
ب) استفاده از قالب سنتی رباعی - گرایش به خیال‌بندی‌های شاعرانه به سبک بیدل و صائب - کاربرد آرایه‌های ادبی نظیر «تشخیص، مراعات نظیر و اغراق» (ص ۹۹) (ذکر دو مورد در هر بخش، بسنده است)
- ۴ الف) مهر - عشق یا محبت (ص ۹۲)
ب) اسلوب معادله (ص ۱۱۶)
- ۵ الف) متناقض‌نما (ص ۱۱۵)
ب) حس‌آمیزی (ص ۱۱۴)
- ۶ شاعر، دلیل خمیدگی پشت پیران را جستن ایام جوانی در خاک دانسته است. (ص ۱۱۷)
- ۷ بیشتر شدن واژگان متناسب با دین، جبهه و جنگ، شهادت و ایثار. آشنایی‌زدایی زبانی و روی آوردن به ترکیبات بدیع و بی‌سابقه. (ذکر دو مورد بسنده است.) (ص ۹۹)
- ۸ الف) فکری
ب) ادبی (ص ۷۰)
- ۹ اول شخص مفرد یا من راوی (درس ۱۲ ص ۱۲۱)
- ۱۰ الف) سفر به آرمان‌شهر یا مدینه فاضله یا مورد درست دیگر (درس ۷ و ۱۲ ص ۸۱ و ۱۱۹)
ب) بحر هزج (درس ۱۱ ص ۱۰۷)
- ۱۱ الف) استفاده از نماد، کاربرد مراعات‌نظیر یا عدم تساوی طول مصراع‌ها و یا موارد درست دیگر.
ب) نیمایی یا شعر نو (درس ۷ ص ۷۱ و ۸۲)
- ۱۲ الف) همه موجودات، تسبیح خداوند را می‌گویند. یا هر مورد درست دیگر
ب) باد اذان می‌گوید / تکبیرة الاحرام علف / قد قامت موج (درس ۳ ص ۳۰)
پ) فاعلاتن یا — U — (درس ۱۱ ص ۱۰۷)
- ۱۳ الف) حسن تعلیل
ب) حس‌آمیزی
پ) اسلوب معادله (درس ۱۲ ص ۱۱۲ و ۱۱۴ و ۱۱۵)
- ۱۴ به‌ترتیب (ت، ب، پ، الف) (درس‌های ۹ و ۱۲)
- ۱۵ تلمیح (درس ۳ ص ۳۱)
- ۱۶ گزینه ب (درس ۳ ص ۳۳)
- ۱۷ گزینه الف (درس ۳ ص ۳۲)
- ۱۸ — U — / — U — یا مستفعلن مستفعلن (درس ۱۱ ص ۱۰۸)

- ۱۹ قید تساوی هجاهای دو مصراع را برداشت. (درس ۱۱ ص ۱۰۴)
- ۲۰ الف) (یا / ر / ین / ذر / کس / ن / می / بی / نیم / یا / ران / را / چ / شد) (درس ۸)
ب) بحر رمل مثنیٰ محذوف (درس ۱۱ ص ۱۰۷)
- ۲۱ گزینه الف (درس ۱۰ ص ۱۰۱ و ۱۰۲)
- ۲۲ پرداختن به فرهنگ دفاع مقدس یا هر مفهوم درست دیگر (درس ۱۰ ص ۱۰۰)
- ۲۳ عراقی / خراسانی (درس ۱۰ ص ۹۹)
- ۲۴ گزینه ب (درس ۱۰ ص ۹۶ و ۹۷)
- ۲۵ الف) مستزاد
ب) به دلیل کوتاه و بلند بودن مصراع‌های این نوع شعر (ص ۱۰۶)
- ۲۶ الف) عبرت گرفتن و اظهار پشیمانی
ب) ضرب‌المثل: تیری که از شست رفته باز نمی‌گردد.
- ۲۷ گزینه ب (ص ۱۱۶)
- ۲۸ ۱) مصراع دوم، مصداق یا نمونه‌ای برای مصراع اول است.
۲) رابطه دو مصراع بر پایه شباهت است.
۳) هر دو مصراع، استقلال نحوی و معنایی دارند. (ص ۱۱۵)
- ۲۹ الف) مراعات نظیر (ص ۳۰)
ب) حسن تعلیل (ص ۱۱۷)
ج) ایهام (ص ۸۶)
- ۳۰ گزینه الف (ص ۱۱۳)
- ۳۱ الف) هزج مسدّد محذوف (ص ۱۰۷) ب) متقارب مثنیٰ محذوف (ص ۱۰۷)
- ۳۲ الف) بیت ۱ (ص ۱۱۰)
ب) پنج رکن (ص ۱۱۰)
ج) مفاعلن فعلن (ص ۱۱۰)
- ۳۳ الف) زبانی (ص ۹۹) ب) ادبی (ص ۹۹)
- ۳۴ الف) نادرست (ص ۹۷) ب) درست (ص ۴۳)
- ۳۵ ۱) کاهش واژه‌های عربی نسبت به گذشته (ص ۹۷) ۲) کاربرد واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه (ص ۹۸)
توضیح: سایر ویژگی‌های زبانی نثر دوره معاصر تا انقلاب در متن این سؤال وجود ندارد.
- ۳۶ غربت باغ، چمن داغ، خورشید، دشت، گل، بهار (ذکر ۲ مورد به اختیار) (ص ۹۹)

۳۷ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۱۱۷)

۳۸ گزینه ۲ پاسخ صحیح است. (درس ۱۲)

۳۹ گزینه ب. علت پوشاندن چهره کوه دماوند (انزوای مبارزان) به خاطر ظلم و ستم حاکم بر جامعه و ظلم‌پذیری مردم آن است. (درس ۱۲)

۴۰ الف) ایهام تناسب (ص ۹۱) ب) اسلوب معادله (درس ۱۲)

ج) حس آمیزی (درس ۱۲) د) تضاد (درس ۶)

۴۱ الف) اغراق (درس ۹)

ب) حس آمیزی (درس ۱۲)

ج) تناقض یا متناقض‌نما (درس ۶)

۴۲ مفاعیلن (درس ۱۱)

۴۳ الف) بحر رمل مثنی سالم (ص ۱۰۷) ب) بحر هزج مسدس محذوف (ص ۲۳)

۴۴ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۱۰۰)

۴۵ الف) سطح زبانی (ص ۹۷)

ب) سطح فکری (ص ۹۸)

ج) سطح ادبی (ص ۹۸)

۴۶ الف) نادرست (ص ۴۴) ب) درست (ص ۹۹) ج) درست (ص ۹۷)

۴۷ الف) مصراع‌ها کوتاه و بلند هستند یا وزن واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر برابر نیست یا نشانه‌های هجایی مصراع‌ها با هم متفاوت هستند یا تعداد هجاها برابر نیست یا مصراعی یک یا چند هجا یا پایه بیشتر از مصراع دیگر دارد. ب) مستزاد (ص ۱۰۵ و ۱۰۶ و ۱۱۱ و ۱۱۹)

۴۸ بی‌توجهی به مادیات، دعوت به اخلاقیات، استقبال از شهادت، فرهنگ ایثار، استکبارستیزی، دفاع از وطن، وفاداری به ارزش‌های دفاع مقدس (ذکر یک مورد کافی است) (ص ۱۰۱)

۴۹ نثر ساده است. بسیاری از واژه‌ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در آن به کار رفته است. نثر داستانی تحت تأثیر زبان گفتار و محاوره است. کوتاهی جملات و کاربرد افعال فراوان در متن دیده می‌شود. در این متن گونه‌های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند (ذکر دو مورد کافی است) (ص ۷۴ و ۹۸)

۵۰ ۱) تضاد (ص ۶۳) ۲) حسن تعلیل (ص ۱۱۳) ۳) اغراق (ص ۸۹) ۴) ایهام (ص ۹۰)

۵۱ هریک از دو مصراع استقلال (نحوی و معنایی) دارند. یک مصراع (با مفهومی محسوس) در حکم مصداق و تأییدی برای مصراع دیگر (با مفهوم ذهنی) است. زیبایی‌آفرینی بر پایه شباهت است. (ذکر دو دلیل کافی است) (ص ۱۱۴ تا ۱۱۶)

۵۲ الف یا اشک سحر زداید از لوح دل سیاهی / خرم کند چمن را باران صبحگاهی (ص ۱۱۷)

۵۳ الف) حس آمیزی

ب) در هر دو متن، آمیختگی چند حس بر تأثیر و زیبایی کلام افزوده است. (ص ۱۱۳ و ۱۱۴ و ۱۱۷)

۵۴ رجز مثنیٰ سالم (ص ۱۰۸ و ۱۲۰)

۵۵ الف) ناهمسان ب) همسان دولختی (ص ۸۷)

۵۶ الف یا آشنایی زدایی و روی آوردن به کاربرد ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه (ص ۹۹ و ۱۰۳)

۵۷ الف) فکری (ص ۹۸) ب) ادبی (ص ۱۰۱)

۵۸ الف) توجّه به مردم (ص ۴۴)

ب) جدید (ص ۴۶)

ج) معنی‌گریزی (ص ۹۷)

د) خیال‌بندی (ص ۹۹)

۵۹ الف) پارادوکس (ص ۶۱)

ب) حس آمیزی (ص ۱۱۷)

۶۰ توصیف عظمت مقام شهیدان، ارزش‌های انقلابی و رخدادهای دفاع مقدس (ذکر یک مورد کافی است) (ص ۱۲۰)

۶۱ الف) مستزاد

ب) شعر نو (نیمایی) (ص ۱۲۰)

۶۲ الف) افسانه

ب) ویژگی‌هایی مثل تغییر در آوردن جایگاه قافیه، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس، سیر آزاد تخیل، نزدیکی به ادبیات نمایشی، مصراع‌ها کوتاه و بلند هستند یا تعداد نشانه‌های هجایی و وزن واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر برابر نیست. (ص ۷۱ و ۱۰۶) (ذکر یک مورد کافی است)

۶۳ حس آمیزی (ص ۱۱۴)

۶۴ گزینه ۳ پاسخ صحیح است. (ص ۱۱۲)

۶۵ تضاد (امروز و فردا)، اسلوب معادله، حس آمیزی (تلخ بودن جمعه) (ص ۱۱۶)

۶۶ الف) حسن تعلیل (ص ۱۱۳)

ب) اسلوب معادله (ص ۱۱۷)

ج) حس آمیزی (ص ۱۱۶)

د) لف و نشر (ص ۶۵)

۶۷ الف) ایهام تناسب (ص ۹۱)

ب) حس آمیزی (ص ۱۱۳)

ج) تضمین (ص ۳۳)

د) لف و نشر (ص ۶۲)

هـ) مراعات نظیر (ص ۳۵) (اسلوب معادله اضافه است)

۶۸ سوئ من تا / خ ت است (ص ۱۰۹)

۶۹ الف) مفاعیلن ب) مستفعلن (ص ۱۰۴ - ۱۰۸)

۷۰ الف) سطح ادبی (ص ۹۸)

ب) سطح فکری (ص ۱۰۰)

ج) سطح ادبی (ص ۹۹)

۷۱ الف) نادرست (ص ۱۰۱)

ج) درست (ص ۹۷)

ب) نادرست (ص ۴۵)

د) درست (ص ۱۰۲)

۳۷	۱	۲	۳	۴
۳۸	۱	۲	۳	۴
۴۴	۱	۲	۳	۴
۶۴	۱	۲	۳	۴